PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 30 lir

Leto XVI. - Št. 113 (4576)

TRST, sreda 11. maja 1960

Poslanska zbornica in senat nadaljujeta danes z delom

Tambronijeva vlada bo morala odgovoriti na škofovo žalitev upravne oblasti v Bariju

V senatu se danes nadaljuje diskusija o vladnem zakonskem osnutku, ki predvideva denarno odškodnino po krivem obsojenim osebam - Nenni na tridnevnem obisku v Londonu

Deželna vlada Trentinske-Gornje Poadižje podala ostavko

(Od našega dopisnika)

RIM, 10. — Danes ob 17. uri se je nadaljevalo zasedanje poslanske zbornice. Na dnevnem redu je bilo kakih 30 vprašanj pretežno krajevnega značaja. Med onimi bolj splošnega značaja je vredno omeniti predvsem tri, in sicer zadevo hudih nesreč, ki so se dogodile pri gradnji «avtostrade Sonca», zadevo šolskih učnih knjig in zadevo programov za polaganje mature na srednjih šolah, učiteljiščih in tehničnih srednjih šolah.

Na prvo vprašanje je odgovoril državni podtajnik za delo in socialno skrbstvo Mannironi, ki je zagotovil poslancem, da se vsa dela vrše pod stalnim in strogim nadzorstvom, in da so od septembra 1957 do decembra 1959 izvršili 758 inšpekcij, izdali 4347 predpisov in ugotovili 641 prekrškov. Kar zadeva kolektivno nesrečo, ki se je pripetila 24. oktobra 1959, in pri kateri so 4 delavci izgubili življenje, je sodna oblast imenovala kolegij izvedencev, ki naj ugotovi, zakaj se je ogrodje podrlo.

Na vprašanje, zakaj pogosto menjajo učne knjige, kar pomeni precejšnje breme zlasti za revnejše starše s številno družino, je podtajnica na prosveto poslanka Badaloni dejala, da to vprašanje že dolgo proučujejo na ministrstvu, in da so že z okrožnico ministrstva z dne 24. febr. dodelili, da morajo izbrane učne knjige veljati za celoten šolski čas in da jih je moč menjati samo v primeru utemeljenih didaktičnih in pedagoških razlogov. Z isto okrožnico so tudi določili, da je treba pri enakovrednih učnih knjigah dati prednost onim, ki so cenejše; pri tem pa da ne smejo pozabiti na okoliščino, da dostajajo šolski patronati, šolske blagajne, ki pomagajo revnejšim, pa tudi štipendije. Ta pomoč pa bo še izdatnejša, ko bo odobren novi načrt o ureditvi šolstva in bodo na razpolago večja sredstva.

Končno je še na vprašanje o začetku in kriterijih uveljavljanja ministrskega dekreta o programih za pologanje mature na srednjih šolah poslanka Badaloni dejala, da bodo novi programi postali obvezni od junija 1962 in da jih bodo uvajali postopno. Kar zadeva radikalno revizijo sistema maturitetnih izpitov, se to vprašanje proučuje in so s tem v zvezi imenovali v okviru prosvetnega ministrstva inspektorat za državne izpite, v okviru tega inšpektorata pa naj prosvetovalno komisijo, ki naj prouči in predlaga ustrezne rešitve tega vprašanja.

S tem je bilo zasedanje zaključeno in preloženo na jutrišnji dan ob 16.30, ko bo predsednik zbornice Leone imel slovesen govor ob 100-letnici garibaldinske «Ekspedicije tisočih».

Danes se je sestal tudi senat. Na začetku zasedanja je predsednik senata Merzagora imel priložnostni govor v zvezi z garibaldinsko epopejo na Siciliji in v Južni Italiji, ki je pomenila konec burbonskega kraljestva dveh Sicilij in vključitev teh pokrajin k Italiji leta 1860. Besedam Merzagore se je v imenu vlade pridružil minister Angelini, nakar se je Merzagora spomnil pred dnevi umrlega senatorja Marchini Camio, senator Benedetti pa bivšega senatorja Concija.

Nato so prešli na diskusijo o zakonskem osnutku in dveh zakonskih predlogih, ki sta jih predložila senatorja Picchiotti (PSI) in neodvisni socialist Cerbona o odškodnini žrtvam krivih obsodb. Zakonski osnutek je že pred časom predložil poslanski zbornici pravosodni minister Gonella in ga je zbornica tudi že odobrila. Minister Gonella je bil tudi danes prisoten, da bi mogel slediti diskusiji.

Primeri hudih pogrešnih obsodb, ki so se primerili v teh poslednjih časih, ko se je izzalo, da so obsodili na dolgoletne kazni povsem nedolžne ljudi, so v javnem mnenju dvignili toliko prahu, da je bilo nujno čimprej pristopiti k uveljavljanju ustavne norme o odškodnini žrtvam pogrešnih obsodb. Dosedanje norme glede tega, ki obstajajo v kazenskem postopniku, določajo le, da more po krivem obsojeni zahtevati pravično denarno odškodnino, ustrezna ustavna dobroba pa zahteva izrecno, da morajo biti z zakonom določeni pogoji in način odškodnine za primere pogrešnih obsodb. Namesto prejšnje milejše, se sedaj odškodnina za krivično obsodbo postavlja po ustavi kot subjektivna pravica do odškodnine.

Glede odškodnine je bila poslanska zbornica soglasna, v senatu pa sta se pojavili dve stališči: prvo zagovarja predstavnik večine demokristjanski senator Azara, drugo pa socialistični senator Picchiotti. Med obema gre v bistvu za naslednjo razliko: medtem ko osnutek ministra Gonelle določa, da ima pravico do odškodnine, kdor je bil oproščen pri reviziji procesa, na osnovi razsodbe kasacijskega sodišča ali pa pred sodiščem, kjer se je razprava obnovila, pa osnutek manjšine razširja pravico do odškodnine tudi na primer pripora, če je bil obtoženec na razpravi popolnoma oproščen.

V diskusiji o teh dveh predlogih zakonskega osnutka o odškodnini žrtvam pogrešnih obsodb se je neodvisni monarhist Massari izjasnil za socialistični predlog, pri čemer je zlasti poudaril počasnost italijanske justice. Senator KD Romano Antonio je zagovarjal Gonellov osnutek in spregovoril nekaj besed v obrambo italijanskega sodstva, komunistični senator Capalozza pa je podprl socialistični predlog.

Nato je bila diskusija preložena na jutrišnji dan ob 16.30.

V zvezi z incidentom, ki je nastal v Bariju ob priliki slovesnosti mestnega patrona sv. Nicole, ko je škof Nicodemo na javnem trgu dejal, da predstavniki občine (ki jo upravlja sedaj socialistični župan) niso dobrodošli na slovesnosti, so socialistični poslanci Scarangella, Lenoci, De Lauro Matera, Guadaluji in Bogoni zastavili vladi vprašanje, kaj meni o «resnem incidentu, ki ga je povzročil nadškof v Bariju z besedami, ki jih je izrekel pred množico okrog 100.000 ljudi proti županu in demokratični upravi mesta». Socialistični poslanci nadalje podčrtujejo, da te neverjetne izjave niso bile izrečene v cerkvi, ampak na javnem trgu med slovesnostjo, katere so se že od nekdaj udeleževali občinski upravitelji vsakršne politične barve, tudi izrečni protiklerikalci in ateisti Ob zaključku poudarjajo, da si je predsednik vlade bržkone na jasnem, da te ne pomeni le žalitve občinske uprave in vsega prebivalstva v Bariju, ampak predstavlja hkrati nedopusten napad na suverenost demokratične oblasti in zadeva načelno vprašanje odnosov med državo in cerkvijo.

Podobno vprašanje je socialistični senator Sansone postavil vladi v senatu, pri čemer se poudarja, kako misli vlada zavarovati prestiž tistih italijanskih državljanov, ki predstavljajo na raznih stopnjah državno oblast. Sansone hkrati vprašuje, če vlada ne namerava poslati po redni diplomatski poti takojšen protest vatikanski državi zaradi žalitve župana in zaradi kršitve lateranske pogodbe, da bi se podobna protizakonita in izzivalna dejanja več ne ponovila.

Politični tajnik Moro se je po incidentu odpeljal v Bari, kjer je imel razgovor s krajevnimi voditelji KD, hkrati pa je obiskal tudi nadškofa Nicodema. Kaj sta si povedala, in kakšen je bil rezultat njunega pogovora, ni znano.

Predsednik vlade Tambroni je imel krajši razgovor z voditeljem italijanskih monarhistov (PDI) Covellijem. Kaj Tambroni išče, ni težko uganiti.

Nenni je danes zjutraj odpotoval z letalom v London, kjer bo imel vrsto razgovorov z vidnejšimi voditelji laburistične stranke. V Londonu se bo zadržal tri dni. Na Inštitutu za mednarodne zadeve je imel danes konferenco o «italijanski politični panorami», katere so se mogli udeležiti samo člani zavoda.

BOCEN, 10 — Deželni svet avtonomne dežele Trentinska-Južna Tirolska je danes z večino glasov odobril resolucijo o nezaupnici, ki so jo proti odboru KD predložili socialistični svetovalci. Za nezaupnico so glasovali svetovalci PSI, KPI, PSDI, PLI, MSI, SVP in Trentinsko tirolska ljudska stranka, skupaj 27 svetovalcev; proti nezaupnici pa je glasovalo le 21 svetovalcev KD. Do nezaupnice je prišlo zaradi tega, ker so svetovalci SVP odrekli podporo enobarvnemu upravnemu odboru KD. Po tem glasovanju je predsednik deželnega odbora odv. Odorizzi sporočil ostavko upravnega odbora.

Predsednik deželnega sveta dr. Magnago (voditelj SVP) je izjavil, da se bo deželni svet sestal čez 14 dni, da bi izvolil nov upravni odbor. Po dvanajstih letih imamo tako v deželi Trentinska-Južna Tirolska prvo vladno krizo. Položaj je toliko bolj resen, ker je SVP izjavila, da ne namerava sodelovati pri obnovi vladne koalicije s KD. Ni izključena komisarska uprava in razpis splošnih volitev v roku treh mesecev.

A. P.

Protest sovjetske vlade Washingtonu zaradi vohunskih poletov nad ZSSR

Moskva bo obvestila o incidentu OZN - Omogočen bo razgovor pilota s predstavnikom ameriškega poslaništva

MOSKVA, 10. — Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko je izročil danes ameriškemu odpravniku poslov protestno noto v zvezi s sestreljenim ameriškim letalom. V noti je med drugim rečeno, da bo ameriški pilot Francis Powers sojen na podlagi sovjetskih zakonov.

Sovjetska vlada odločno protestira pri ameriški vladi proti temu napadalnemu dejanju ameriškega letalstva in opozarja ZDA, da bi v primeru ponovitve takih incidentov bila sovjetska vlada pripravljena sprejeti povračilne ukrepe, za katere bi odgovornost in posledice padle na nekorektne vlade.

V noti je dalje rečeno, da «sovjetska vlada ni mogla pustiti nekaznovano očitno kršitev meja sovjetske države», ter da so letalo sestrelile sovjetske raketne enote na področju Sverdlovska. Dalje je v noti rečeno, da je bilo na podlagi proučitve vseh podatkov, ki so padli v sovjetske roke, neoporečno ugotoviti, da je letalo pripadalo ZDA in da je stalno pripadalo oporišču v Turčiji ter je bilo poslano skozi Pakistan v Sovjetsko zvezo s sovražnimi nameni.

«Točni podatki, ki jih je dala preiskava, nadaljuje nota, ne dopuščajo nobenega dvoma o namenih ameriškega letala, ki je 1. maja kršilo ozemlje SZ.»

Nota poudarja, da je bilo letalo nalašč pripravljeno za izvidniške in diverzantske polete nad sovjetskim ozemljem, ter da ima sovjetska preiskovalna komisija v rokah neoporečne dokaze o izvidniškem in vohunskem poslanstvu ameriškega letala; filmi z industrijskimi in vojaškimi objekti v SZ in magnetni trak, na katerem so bili registrirani znaki sovjetskih radarskih postaj.

Zatem pravi nota, da je pilot Powers zdrav in živ in bo sojen na podlagi zakonov sovjetske države. «Pilot, dodaja nota, je izjavil, da je vršil svoje poslanstvo na podlagi dobljenih navodil. Na zemljevidu, ki ga je imel pri sebi, je bila točno začrtana proga, po kateri bi moral leteti iz Adane v Turčiji v Pesurhavar v Pakistanu in zatem nad Aralskim morjem, nad Sverdlovskom, Arhangelskom, Murmanskom ter bi moral končno pristati na norveškem letališču Bodoe.»

«Pilot je dalje izjavil, da pripada enoti št. 10-10, ki je pod poveljstvom ameriške državne agencije za aeronavtiko in vesoljstvo (NASA), ki se bavi z vojaškim vohunstvom v veliki višini. Ti podatki in druge informacije, ki jih je dal pilot, omogočajo, da se v celoti zavrne verzija ameriškega državnega departmaja, ki je bila objavljena 5. maja, češ da je letalo bilo določeno za meteorološka opazovanja v višjih plasteh atmosfere ob turško-sovjetski meji.»

Nota omenja nato, da je nova izjava, ki jo je državni departma objavil 8. maja, priznala, da je bilo letalo poslano nad Sovjetsko zvezo v vohunske namene, in da se ameriški vladi v njeni izjavi zdi potrebno sklicevati se na predlog «o odprtem nebu» in na sovjetsko zavrnitev tega predloga. «Toda, nadaljuje nota, delovanje ameriškega letalstva samo potrjuje točnost ocene svoječasne sovjetske vlade glede tega ameriškega predloga, katerega namen je bil odpreti vrata Sovjetske zveze ameriškemu vohunstvu. Iz izjave državnega departmaja izhaja dalje, da sovražna dejanja ameriškega letalstva, ki so se večkrat ponovila proti SZ, so ne samo rezultat delovanja vojaškega poveljstva ZDA na raznih področjih sveta, temveč izraz preračunane politike ZDA.» Nota dodaja, da vse to dokazuje, da ameriška vlada, namesto da bi izvajala ukrepe za ukinitev teh dejanj, na katerih nevarnost je sovjetska vlada večkrat opozorila, uradno javlja, da so te akcije sestavni del njene državne politike in da so kršitve sovjetskega zračnega prostora v skladu s politiko ZDA.

Nota pravi dalje, da ameriška vlada z odobritvijo teh dejanj še dalje slabša položaj prav v trenutku, ko se vlada Sovjetske zveze trudi za izboljšanje odnosov med SZ in ZDA. Dokument pravi zatem, da je sovjetska vlada v takih pogojih prisiljena dati stroge ukaze svojim oboroženim silam, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe za preprečitev kršitve sovjetskega zračnega prostora po tujih letalih, in z obžalovanjem ugotavlja, da v trenutku ko SZ odreja vse mogoče ukrepe za normalizacijo in za izboljšanje mednarodnega položaja, gre ameriška vlada po drugih poteh.

Sovjetska nota nadaljuje, da so osebni stiki in razgovori med ameriškim predsednikom in sovjetskim ministrskim predsednikom bili dober začetek za stvar normalizacije sovjetsko-ameriških odnosov in mednarodnega položaja v celoti, toda zadnja dejanja ameriških oblasti imajo očitno namen pahniti sovjetsko-ameriške odnose v položaj, v kakršnem so bili v najhujšem trenutku hladne vojne, in zastrupiti mednarodni položaj pred konferenco najvišjih. Ameriška vlada mora vsekakor priznati, da je poročilo državnega departmaja brez precedentov po cinizmu in da ne samo, da skuša opravičiti izzivanje ameriških oboroženih sil, temveč tudi priznava, da so ta dejanja «normalen pojav». Ameriško poročilo pravi dalje, da imajo ZDA v prihodnje namen nadaljevati kršitev zračnega prostora SZ v vohunske namene, in zaradi tega prihaja sovjetska vlada do zaključka, da se vohunska dejavnost ameriškega letalstva dogaja z odobritvijo ameriške vlade.

Nota takole zaključuje: «Vlada sovjetske zveze pošilja odločen protest vladi ZDA zaradi napadalnih dejanj ameriškega letalstva in jo opozarja, da bo v primeru ponovitve takih izzivanj prisiljena izvesti povračilne ukrepe, za katere bo odgovornost za posledice, ki bi nastale, padla na napadalne vlade. Končno izraža nota upanje, da bo vlada ZDA konec koncev priznala, da je bila želja za ohranitev in okrepitev miru med narodi jasno dokazana med obiskom Hruščeva v ZDA, in da ti interesi narekujejo, da izzivalna dejavnost nasproti SZ preneha, če bo prenehala hladna vojna in če bo s skupnimi napori SZ in drugih prizadetih držav iskala rešitev nerešenih mednarodnih vprašanj na medsebojno sprejemljivi podlagi, kakor pričakujejo narodi vsega sveta.»

Medtem javljajo, da so razbitine letala «U-2» pripeljali v Moskvo v park Gorki, kjer bodo od jutri dalje javno razstavljene. Pred enim letom so v tem parku razstavili atmosferske balone, ki so jih zahodne države pošiljale nad ozemlje Sovjetske zveze.

V New Yorku je sovjetski poslanik Soboljev izjavil časnikarjem, da pričakuje, da bo zadeva ameriškega letala predložena Varnostnemu svetu. Dodal je, da ni še dobil navodil s tem v zvezi.

Agencija Tass je v svojem komentarju o izjavah državnega tajnika Herterja poudarila, da pomenijo te izjave «poizkus legalizirati in opravičiti kršitev meja neke druge države v vohunske namene».

«S tem da skuša prikriti dejstvo, da je bilo izzivanje nalašč pripravljeno za konferenco najvišjih v Parizu, trdi Herter, da incident ne bo škodoval konferenci, pač pa da bo poudaril važnost iskrenega poizkusa, da pride do sporazumne učinkovite zaščite proti nenadnim napadom. Državni tajnik govori o iskrenosti ,toda kdo bi moral prvi to iskrenost pokazati», se sprašuje Tass.

Med svojim včerajšnjim govorom na sprejemu v češkoslovaškem poslaništvu je Hruščev posvaril tudi pakistanskega odpravnika poslov, da bo SZ odredila takojšnje povračilne ukrepe, če bodo še dalje uporabljali Peshavar kot oporišče za akcijo proti SZ.

Hruščev je včeraj govoril tudi z norveškim poslanikom v Moskvi in ga opozoril, da je norveška vlada odgovorna, ker je dovoljila ameriškemu letalu polete nad sovjetskim ozemljem. Norveški poslanik pa je izjavil, da njegova vlada ne more biti odgovorna, ker na norveškem ozemlju ni nobenega ameriškega oporišča.

Ameriški poslanik Thompson pa je med razgovorom s Hruščevom izjavil, da sporazum iz leta 1939 med Rooseveltom in Litvinovom določa, da imata poslaništvi obeh držav pravico v podobnih primerih biti obveščeni o aretaciji enega od svojih državljanov in stopiti v stik z aretiranim. Zvedelo se je, da je Hruščev odgovoril, da bo predstavnik ameriškega poslaništva «ob primernem času» lahko govoril s pilotom.

Aktivne priprave v štirih prestolnicah na bližnjo konferenco med najvišjimi

Mac Millan je odgovoril na pismo Hruščeva - Eisenhowerjeva posvetovanja z Nixonom in Herterjem - Danes tiskovna konferenca predsednika ZDA - Optimistične izjave francoskega predstavnika - Hruščev bo povabljen v London?

WASHINGTON, 10. — Predsednik Eisenhower je imel danes delovno sejo v Beli hiši skupno s podpredsednikom Nixonom in z državnim tajnikom Herterjem v zvezi s konferenco najvišjih. Po sestanku je Herter zapustil Belo hišo, Nixon pa se je razgovarjal še pol ure z Eisenhowerjem. Nixon se je udeležil delovne seje po Eisenhowerjevem sklepu, da ga bo v Parizu nadomeščal podpredsednik, če se bo konferenca zavlekla.

Bela hiša je danes javila, da bo Eisenhower imel jutri popoldne običajno tedensko tiskovno konferenco. C. Herter, ki se mora udeležiti v Parizu sestanka zunanjih ministrov ZDA, Velike Britanije in Francije še pred konferenco najvišjih, bo odpotoval iz Washingtona v četrtek. Ameriški poslanik v Moskvi Thompson je že odpotoval z letalom iz Moskve v Pariz, kjer bo navzoč na konferenci najvišjih. Britanski poslanik v Moskvi bo odpotoval jutri v Pariz, odhod francoskega poslanika pa ni bil še določen.

Iz Londona pa javljajo, da je Mac Millan danes popoldne odgovoril na pismo Hruščeva v zvezi s konferenco najvišjih. Vsebino odgovora niso objavili in poudarjajo, da gre za osebno dopisovanje, ki mora ostati tajno.

V britanskih uradnih krogih pravijo, da govori pismo Hruščeva Mac Millanu med drugim o postopku na konferenci najvišjih. Pripominjajo tudi, da Hruščev zagotavlja, da incident z ameriškim letalom ne bo vplival na potek pogajanj na konferenci. Zatrjuje se, da omenja pismo tudi druga vprašanja. V Foreign Officeu izjavljajo, da se aktivno pripravljajo na konferenco najvišjih in da pričakujejo, da bo konferenca trajala približno en teden.

V Parizu je predstavnik francoskega zunanjega ministrstva izjavil, da so kljub incidentu z ameriškim letalom ugodni znaki glede konference najvišjih. Predstavnik je dodal, da je mnenja, da incident z ameriškim letalom ne bo imel hudih posledic za konferenco in da so «na obeh straneh nudili zadostne dokaze dobre volje, kljub incidentu, in to nam daje upati v ugodno konferenco». Predstavnik ni hotel komentirati incidenta z letalom in je dodal, da pismo, ki ga je poslal Hruščev včeraj de Gaullu, izreka upanje, da bodo nedavnim razgovorom, ki jih je imel s francoskimi voditelji, sledili pozitivni rezultati na konferenci najvišjih.

Ameriški tednik «News Week» trdi, da bo Mac Millan povabil Hruščeva, naj pride na obisk v London proti koncu jeseni ali v začetku pomladi Revija dodaja, da je Mac Millan naklonjen konferencam najvišjih, ki naj bi bile «približno vsakih devet mesecev z izmenjavo individualnih obiskov posameznih voditeljev v intervalih.»

—«»—

V slepi ulici konferenca Commonwealtha

LONDON, 10. — Južnoafriški zunanji minister Louw je predstavnikom tiska izjavil, da ne misli ustvariti precedensov, kar se tiče diskusije o notranjih zadevah Južne Afrike na konferenci Commonwealtha.

Dodal je, da je «angleški tisk objavil netočno verzijo o včerajšnjem sestanku». Trdil je, da je sam sklical včerajšnji sestanek, češ da je hotel na njem razpravljati o včerajšnji izjavi malajskega ministrskega predsednika Rahmana.

Rahman je sinoči po britanski televiziji izjavil, da bo zapustil konferenco Commonwealtha, če bo južnoafriška vlada še dalje odklanjala diskusijo o plemenskem razlikovanju. Na včerajšnji seji konference Commonwealtha je prišlo do živahnega prerekanja med Rahmanom in južnoafriškim zunanjim ministrom.

Mac Millan je včeraj zjutraj dal pobudo, da se plenarna seja spremeni v ožjo in tajno sejo, na kateri naj bi se ministri izrekli, ali naj se v imenu človeških pravic v končno izjavo konference vključi obsodba politike plemenskega razlikovanja, ali pa naj se pripravi glede tega ločena izjava. Mac Millanova prizadevanja niso imela uspeha in ministri se niso mogli sporazumeti.

Zvedelo se je samo, da je južnoafriški zunanji minister zahteval navodila od svoje vlade. V britanskih političnih krogih izjavljajo, da vlada na konferenci velika napetost. Davi ni bilo plenarne seje zaradi seje britanske vlade. Popoldne pa so govorili o ustavnih zadevah.

—«»—

Eisenhower obišče Singmana Rija

WASHINGTON, 10. — Predsednik Eisenhower in njegova žena bosta odpotovala 22. junija iz Tokia v Seul na enodnevni obisk na Južni Koreji. Eisenhower se bo v Seulu sestal z bivšim predsednikom Singmanom Rijem. To je danes sporočila Bela hiša, ki je objavila tudi program Eisenhowerjevega potovanja na Japonsko in Korejo.

V Ottawi so sporočili, da se bo predsednik kanadske vlade Diefenbaker sestal 3. junija v Washingtonu z Eisenhowerjem na «neuradnem razgovoru».

—«»—

Zarota v Gvineji

KONAKRI, 10. — Ljudsko sodišče v Gvineji je danes obsodilo na smrt 19 oseb, od katerih 8 v odsotnosti, 21 oseb na 15 let prisilnega dela, eno pa na 20 let. Vsi obsojeni so kovali protirevolucionarno zaroto, pri njih so našli orožje in strelivo.

Seku Ture, predsednik republike, je vse to povedal na sestanku aktivistov demokratične stranke. Hkrati je zahteval ustanovitev posebnih nadzornih odborov. Izjavil je tudi, da so mu afriške in arabske države, kakor tudi kitajska vlada, obljubile, da bodo priskočile na pomoč Gvineji v roku 48 ur, če bi imperialisti Gvinejo napadli.

—«»—

Prof. F. Ippolito na obisku v FLRJ

LJUBLJANA, 10. — Danes je prispela v Ljubljano na uradni obisk delegacija italijanskega *Nacionalnega odbora za jedrsko raziskovanje*. Delegacija, ki jo vodi generalni tajnik odbora za jedrska raziskovanja, prof. Felice Ippolito, bo obiskala jedrske inštitute v Ljubljani, Zagrebu in Vinči in nekatere ustanove, ki delajo na programu mirnodobske uporabe jedrske energije. Italijansko delegacijo so v Ljubljani pozdravili načelnik oddelka za stike z inozemstvom zvezne komisije za jedrsko energijo, Drago Baum, direktor inštituta «Jožef Stefan», inž. Lucijan Sinkovec in prof. dr. Anton Molk.

Kdo bo prevzel nase jamstvo proti novim primerom Powers?

Vukmanović o pravicah jugoslovanskega delavstva

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 10. — Jugoslovanski tisk je, podobno kot ostali svetovni tisk, zadnje dni dal veliko publiciteto sporočilu Nikite Hruščeva o sestrelitvi ameriškega letala na področju Urala in odmevu, ki ga je ta vest povzročila v svetu. Jugoslovansko časopisje in uradni krogi so se do danes vzdržali vsakega komentarja, toda kljub temu je bilo jasno, da jugoslovanska javnost soglaša z večino svetovnega javnega mnenja, da bi ta dogodek lahko imel negativne posledice na sestanek na najvišji stopnji in na odnose med Vzhodom in Zahodom sploh. Te zaskrbljenosti ne skriva niti nocojšnja «Borba» v svojem komentarju, čeprav istočasno izraža upanje, da bo na konferenci v Parizu, kljub «pustolovskemu» poletu «ameriškega vohunskega letala», prevladala državniška modrost in da bodo štirje državniki na svojih sestankih imeli pred očmi samo koristi miru. Drugačno ravnanje, bi bilo po mišljenju «Borbe» nepopravljiva napaka.

«Prav primer kapitana Powersa, ki so ga, piše «Borba», poslali nad Sovjetsko zvezo tisti, ki niso zainteresirani za pomiritev, za popuščanje napetosti v svetu in za odstranitev nezaupanja med velikimi silami, naiaga, da se še uporneje kot prej razgovarja, deluje v smeri odstranitve medsebojnega nezaupanja in rešitve vprašanj, ki ogrožajo mir. Primer kapitana Powersa je dobil ogromno publiciteto, toda vse se je relativno mirno končalo». «Kak nov primer Powersa bi lahko brez velike publicitete končal tragično za mir», zaključuje «Borba», «Kdo lahko prevzame nase odgovornost, da ne bi v tem trenutku storil vse, da se to ne dogodi?».

Predsednik centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Svetozar Vukmanović je včeraj na kongresu sindikatov komunalnih in obrtniških delavcev Jugoslavije med drugim govoril tudi o mednarodnih odnosih jugoslovanskih sindikatov in poudaril, da sodelovanje z jugoslovanskimi sindikati zavračajo kitajski in albanski sindikati z izgovorom ,da so jugoslovanski sindikati agenti ameriškega imperializma, ameriški sindikati pa s trditvijo, da so jugoslovanski sindikati komunistični. Vukmanović se je dotaknil nedavno objavljenega članka direktorja oddelka za mednarodne odnose ameriških sindikatov Mihaela Rosa in njegove trditve, da jugoslovanski delavci nimajo pravice na kolektivni sporazum in pravice svobodnega združevanja in pravice do stavke. Vukmanović je pobil nesmiselne trditve Rosa z ugotovitvijo, da svobodno izvoljeni zastopniki delavskih kolektivov razpolagajo danes v Jugoslaviji s 74 odstotkov skupnih sredstev.

«Razumem, je izjavil Vukmanović, da morajo delavci v kapitalistični Ameriki stavkati in se boriti za stavkovno pravico, toda ne morem razumeti, zakaj bi oni stavkali v Jugoslaviji, kjer sami odločajo o razdelitvi sredstev».

Na trditve Rosa, da imajo jugoslovanski delavski sveti samo določene pravice na papirju, je predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije ugotovil, da so pravice delavskih svetov in kolektivov z zakonom zajamčene in da te pravice niso omejene niti z družbenim načrtom niti z raznimi pooblastili direktorjev podjetij. Vukmanović je nadalje poudaril, da je točno, da je Jugoslavija pred vojno s 100 dolarjev nacionalnega dohodka na prebivalca bila med najboj zaostalimi v svetu, danes ima Jugoslavija 360 dolarjev nacionalnega dohodka na prebivalca, a 1965. leta bo nacionalni dohodek na prebivalca dosegel okrog 600 dolarjev. «To je velik napredek, ki je bil dosežen prav s sistemom delavskega samoupravljanja», je ugotovil Vukmanović.

B. B.

—«»—

Festival v Cannesu

CANNES, 10. — *Na festivalu v Cannesu so danes predvajali Fellinijev film «Sladko življenje», ki je bil eden izmed filmov, ki jih je vodstvo posebej povabilo na festival.*

Predvajanju so prisostvovali režiser Fellini ter njegova žena Giulietta Masina, Ivonne Forneaux ter Marcello Mastroianni.

Sicer pa je bil na sporedu še bolgarski film «Parvi urok» (Prva lekcija), ki ima za zgodbo ljubezen med mladim revnim delavcem in bogato študentko v času okupacije. Medtem ko v začetku vleče drugega k drugemu, začneta pozneje vedno bolj čutiti razredno razliko med seboj in na koncu se sploh ločita.

Reakcija na opozorilo Hruščeva

Washington zanikuje odgovornost Pakistana, Turčije in Norveške

Posvetovanje Eisenhowerja - Državni departma govori o «izpolnitvi obveznosti do svojih zaveznikov» - Eisenhowerjevo posvetovanje z republikanskimi voditelji

WASHINGTON, 10. — Parlamentarni voditelji republikanske stranke so se sestali davi s predsednikom Eisenhowerjem v zvezi z incidentom z letalom «U-2». Po sestanku niso hoteli nič izjaviti. Poudarili so samo, da ni nič kaj dodati k izjavi, ki jo je objavil državni departma.

Predstavnik državnega departmaja White pa je danes izjavil, da so ZDA odločene izpolniti obveznosti do svojih zaveznikov. To je izjavil v zvezi z včerajšnjimi izjavami Hruščeva. Predstavnik državnega departmaja je pripomnil, da Pakistan, Norveška in Turčija nimajo nobene odgovornosti v tej zadevi. Ameriška vlada je zagotovila japonski vladi, da so letala «U-2», ki so na Japonskem, uporabljali in bodo še dalje uporabljali «samo za meteorološka opazovanja». Dodal je, da je izključeno, da so jih kdaj uporabljali ali pa da jih bodo uporabljali v vohunske namene nad Kitajsko ali SZ.

—«»—

Pogajanja v Ženevi

ŽENEVA, 10. — Na včerajšnji seji za prekinitev jedrskih poizkusov je sovjetski delegat Carapkin izrekel začudenje zaradi Eisenhowerjevih izjav o morebitni obnovitvi podzemeljskih jedrskih poizkusov v ZDA. Carapkin je izjavil, da je treba o sleherni odločitvi glede tega razpravljati v Ženevi in sporazumeti se med vsemi prizadetimi.

Zahteval je tudi pojasnila ameriškega delegata o točnem pomenu Eisenhowerjevega sporočila, da bodo pred koncem leta začeli podzemeljske jedrske poizkuse. Wadsworth je odgovoril ,da Eisenhowerjeve izjave nikakor ne odražajo spremembe ameriške politike ,in da je Eisenhower že konec lanskega leta sporočil namen ZDA da se ne čutijo več vezane na prostovoljno prekinitev jedrskih poizkusov.

—«»—

Atentat v Bejrutu

BEJRUT, 10. — Neznani atentator je vrgel dinamitni naboj z avtomobila proti vhodu v stanovanje Osmana Dane, namestnika državnega pravdnika in kandidata na prihodnjih volitvah. Druga dva atentata z dinamitom, ki sta bila izvršena v zadnjih rneh, sta povzročila smrt ene osebe in hudo materialno škodo. Eden od atentatov je bil namenjen nekemu drugemu kandidatu na volitvah.

Atomska podmornica „Triton" pod vodo - okrog sveta

Plula je 84 dni in se samo dvakrat pokazala na površini ter opravila 64.000 km dolgo pot

NEW YORK, 10. — Tednik «Newsweek» poroča, da je ameriška atomska podmornica «Triton» izvršila potovanje okrog sveta pod vodo. S potovanjem je začela konec februarja. Podmornica ima 7750 ton nosilnosti in 155 ljudi posadke ter dva jedrska reaktorja. Od posadke je 8 častnikov in poveljnik kapitan Edward Beach. Dolžina poti znaša 36 tisoč milj ali 64.000 km, kar odgovarja dolžini ekvatorja.

Začetek potovanja je bil v New Londonu v Connecticutu 16. februarja, pod vodo pa se je podmornica potopila pri rtu Montauk (Long Island), medtem ko se je na morski površini pokazala danes zjutraj po 84 dneh pri Rehobothu v Delawaru.

Potovanje nosi ime «Magellanova operacija», ker je podmornica opravila pot velikega portugalskega pomorščaka in potovala tudi pod ožino, ki nosi njegovo ime, na skrajnem južnem koncu Južne Amerike. Vendar pa podmornica «Triton» ni prekosila podvodnega rekorda 60 dni, ki ga je postavila podmornica «Seawolf», kajti «Triton» se je med svojim potovanjem pojavila dvakrat na površini: prvič pri Montvideu, kjer je morala prenesti nekega hudo obolelega podčastnika na ameriško križarko in 2. maja pri Cadizu v Španiji, kjer je počastila spomin Magellana, ki je iz tega pristanišča odplul na svoje potovanje okrog sveta, ki je trajalo od leta 1519 do 1521. «Triton» je napravila naslednjo pot: od Nove Anglije mimo Brazilije, rt Horn (7. marca), mimo Velikonočnih otokov, Guam (28. marca), Filipini, Indonezijski arhipelag, Indijski ocean, rt Dobre nade (17. aprila), severnovzhodna brazilska obala (25. aprila), od tu je odplula v smeri Evrope, kjer se je pokazala na površini pri že omenjenem Cadizu ter se nato vrnila pod vodo v ZDA.

Poveljnik kap. Beach je odpotoval s helikopterjem, kmalu potem ko se je podmornica pokazala na površini, v Washington, v Belo hišo, kjer ga je predsednik Eisenhower odlikoval z «legijo za zasluge». Pozneje je na tiskovni konferenci izjavil:

«Moderna ameriška podmornica gre lahko kamorkoli in — kar je najbolj važno — potuje lahko tako, da se ne ve za njene premike. Upam, da bodo njene naloge vedno miroljubne. Moje potovanje krepi načelo svobode morja, kar pomeni da vsaka ladja lahko doseže katero koli točko katerega koli morja, opravlja miroljubno poslanstvo, trguje in obiskuje narode. Mi vse to lahko storimo ne da bi kdor koli mogel zvedeti, kaj smo storili. Sicer pa je bila to poskusna vožnja. Spričo dejstva, da sta bila oba reaktorja nova, si mornarji niso mogli privoščiti skoraj nobenega počitka in prav malo razvedrila med vožnjo, ki je trajala 84 dni skozi morske globine. Če ne bi neki podčastnik doživel napada na ledvicah, bi verjetno «Triton» izvršila pod vodo potovanje okrog sveta v 80 dneh. Tako pa je izgubila dejansko tri ali štiri dni, ker je morala spremeniti smer potovanja, da bi dosegla križarko «Macon», ki je bolnika prevzela. Podmornica je plula povprečno 90 metrov globoko z brzino 18 vozlov».

Vreme včeraj: najvišja temperatura 18,5 stopinje, najnižja 11,4. Zračni tlak 1015,4 stalen, veter 4 km severozahodnik, vlaga 64-odstotna, nebo pooblačeno, morje mirno, temp. morja 13,7 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 11. maja ŽIGA
Sonce vzide ob 4.39 in zatone ob 19.24. Dolžina dneva 14.45. Luna vzide ob 19.43 in zatone ob 5.04.
Jutri, ČETRTEK, 12. maja PANKRACIJ

Po zaključku obsežnega naročila

V ladjedelnici Sv. Marka je suspendiranih 520 delavcev

V Tržaškem arzenalu je izven proizvodnje 300 delavcev in v ladjedelnici Sv. Roka 360 - Položaj v ladjedelnici Sv. Marka se je zelo zaostril

Včeraj so izročili brodarjem turbinsko cisterno «E. Dublin», ki je v zadnjih dneh odlično prestala preizkusno vožnjo po Tržaškem zalivu in dosegla predvideno brzino 17 milj na uro. Sedaj bodo uredili še zadnje malenkosti in bo ladja odplula 18. maja.

Z izročitvijo te ladje je zaključeno najobsežnejše naročilo, ki ga je kdaj koli prejela katera koli italijanska ladjedelnica. Za londonsko družbo «Esso» so namreč v tržaški in v tržiški ladjedelnici CRDA zgradili skupno 12 velikih turbinskih cistern, ki imajo skupno 432.616 brutto registrskih ton in torej vsaka povprečno nekaj čez 36 tisoč ton Prva izmed teh ladij je bila «Esso Chile», ki so jo dokončali in izročili 7. avgusta 1957. leta

Za gradnjo vseh teh ladij so porabili okoli 120 tisoč ton jekla, 260 tisoč metrov cevi in obsežne količine drugega materiala. Skupno ja na vseh dvanajstih cisternah 586 kubičnih metrov prostora za nalaganje surove nafte in na njih so vgrajene pogonske turbina s skupno močjo 195 tisoč konjskih sil na osi.

Z izgotovitvijo tega in drugih naročil pa se je istočasno zelo poslabšal položaj v ladjedelnicah CRDA tako, da je v Tržiču prišlo že do groženj z odpusti in je tudi v Trstu vedno več delavcev suspendiranih z dela.

Kot smo že poročali, sedaj v ladjedelnici Sv. Marka dokončujejo dve večji ladji: 35.000 tonsko «British Comet» in v nedeljo splavljeno 46.970 tonsko «A. Grimaldi». Tako sta sedaj obe veliki splavišči prazni in je samo na starem manjšem splavišču (ki so ga že preuredili za sestavljanje večjih kosov na zemlji) 1.400 tonska protipodmorniška fregata, ki jo grade za italijansko vojno mornarico

Vse to je povzročilo, da se je število suspendiranih delavcev v tej ladjedelnici občutno povečalo in je sedaj izven produkcije v ladjedelnici Sv. Marka okoli 520 delavcev in torej 70-80 več kot pred dobrim tednom, medtem ko jih je bilo koncem februarja 254.

Pri tem je treba upoštevati, da je položaj tudi ostalih ladjedelniških podjetij zelo težaven, saj je v Tržaškem arzenalu približno 300 delavcev izven produkcije, medtem ko so vsi zaposleni (okoli 360 oseb) ladjedelnice Sv. Roka v Miljah praktično že dalj časa brez dela.

Predvidevajo, da bodo 12.VI. splavili omenjeno protipodmorniško fregato in da jo bodo opremili v ladjedelnici v Tržiču. Čujejo se tudi govorice, da naj bi junija po dolgotrajnem odlašanju končno pričeli graditi veliko prekooceansko potniško ladjo, ki je dodeljena ladjedelnici Sv. Marka. Vendar pa se bodo te govorice le težko pretvorile v stvarnost, saj je za stvarni pričetek gradnje pri kateri bo nujno zaposleno večje število delavcev, potrebna tehnično določena količina materiala, ki pa prihaja v ladjedelnico zelo počasi.

Vse to priča, da so bile točne naše napovedi, da se bo položaj delavcev v ladjedelnici v prihodnjih mesecih nujno zaostril, odnosno da smo bili celo preoptimistični, ker je stanje že sedaj postalo kritično. To je toliko bolj čudno in nepotrebno, ker načelno ladjedelnica razpolaga z obsežnimi naročili, saj je poleg velike prekooceanske ladje predvidena še gradnja treh večjih tovornih ladij; ene za družbo Grimaldi in treh na lasten račun ladjedelnice.

—«»—

Tržaški senatorji pred senatno komisijo

Danes bo odgovorna komisija senata proučila zakonski osnutek, ki predvideva volitev treh senatorjev v Trstu. Gre za končno čitanje osnutka, kot to predvideva postopek predviden po ustavi.

—«»—

Sestanek upravnega sveta letališča v Ronkah

Na tržaški trgovinski zbornici se je sestal upravni svet letališča pri Ronkah. Predsednik je prečital pismo obrumbnega ministra, ki zagotavlja, da je pred zaključkom proučitev zahteve, da dobi ustanova juridični značaj. Minister tudi poziva, da v ustanovi sodelujoče občinske, pokrajinske in druge ustanove umaknejo rezerve glede finansiranja, ker bo le tako lahko država izpolnila svoje obveznosti pri gradnji letališča. Predsednik je tudi poročal o postopku za razlaščevanje zemljišč, ki so potrebna za gradnjo vzletišča.

—«»—

Seja občinskega odbora

Sinoči se je ob 18.30 pod predsedstvom župana Franzila sestal občinski odbor, ki je razpravljal o 45 izboljšavah predvidenih v šoli pri Sv. Ani in o nekaterih javnih delih na občinskem pokopališču.

Prof. L. R. Berto bo predaval v Izoli

Danes in jutri bosta v Izoli zanimivi predavanji o astronavtiki, in sicer v palači Besenghi, kjer ima svoj sedež tamkajšnji italijanski kulturni krožek. Na povabilo vodstva omenjenega krožka in pod pokroviteljstvom italijanskega konzula v Kopru dr. Zecchina bo predaval o tej zanimivi in sodobni temi Luigi R. Berto, ravnatelj centra za širitev astronavtike v Trstu.

Po prvem predavanju bo generalni konzul dr. Zecchin priredil v hotelu Zora v Izoli zakusko za predstavnike krajevne oblasti, Italijanskega kulturnega krožka ter šolske ravnatelje in učitelje.

—«»—

Sestanek o 32 odpustih v «Italgas»

Danes ob 17.30 bo na sedežu industrijcev sestanek glede napovednega odpusta 32 delavk iz podjetja «Italgas», ki izdeluje v industrijskemu pristanišču mozaike iz stekla.

Poziv prebivalstvu prve deželne konference KPI

Za skupno akcijo vseh pozitivnih političnih sil
Zahteva po zakonu za ureditev slovenskega šolstva

Na koncu zasedanja I. deželne konference komunistov Furlanije in Julijske krajine je bil izglasovan pomemben poziv vsemu prebivalstvu dežele. Ta poziv je posebno važen, ker priča o začetku nove faze KPI v borbi za izboljšanje političnega, socialnega in gospodarskega položaja v deželi.

Velik poudarek daje poziv vprašanju sedanje vlade v italijanski republiki. V tej zvezi je rečeno, da je Tambronijeva vlada zelo škodljiva in nevarna, ker pomeni poskus, da bi odložili osnovna vprašanja dežele. To je vlada proti deželi Furlanija-Julijska krajina, je rečeno v proglasu, to je vlada, ki predstavlja orodje za ropanje v rokah monopolov. Zato je potrebno, nadaljuje poziv, da ne damo miru taki vladi.

Zato je treba razviti obširno borbo, da se doseže avtonomna dežela s posebnim statutom, ki naj bi imela svoje glavno mesto v Trstu. Treba pa bi bilo zagotoviti Vidmu nekatere resore deželne, uprave. Nadalje bi bilo treba zagotoviti Trstu posebno avtonomijo in prosto cono.

Poziv nadalje ugotavlja, da obstajajo v deželi Furlanija-Julijska krajina vsi pogoji za odločnejšo borbo, ker je vse prebivalstvo nerazpoloženo do vlade. Zato so komunisti odločili, da bodo razširili svoje vrste, da zagotovijo prebivalstvu močno orodje v borbi za mir, za avtonomijo in za obnovo.

V skladu s tezami, ki so bile pripravljene za konferenco, pa proglas poziva k tesnejšemu sodelovanju med komunisti in socialisti. Omenja pa tudi pomembno vlogo katoliških množic, posebno v pogledu borbe za deželno avtonomijo. Pozitivna je tudi ocena v pogledu stališča demokristjanskih sil, ki stremijo za vlado levega centra.

Poziv se zaključuje z vrsto predlogov, ki bi lahko bili osnova za skupno akcijo vseh pozitivnih političnih sil. Gre za razširitev gibanja za deželno avtonomijo, za obrambo državne industrije, za razvoj industrializacije Nadalje se zahtevajo za Furlanijo-Julijsko krajino najvišje dotacije iz sklada «zelenega načrta», ukrepi za razvoj trgovinskega prometa skozi tržaško pristanišče, povečanje pomorskih prog, dotacije javnim skladiščem in sporazumi z zalednimi državami.

Posebno je poudarjena v pozivu zahteva po zakonski ureditvi slovenskega šolstva v deželi, ki bi jo moral parlament čimprej izglasovati. To zahtevo postavljajo komunisti v okviru borbe za enakopravnost med Italijani in Slovenci.

—«»—

○ V petek bo ob 19. uri sestanek izvršnega odbora sindikata pekovskih delavcev, na katerem bodo govorili o zahtevah in o vprašanjih zvezanih s peko kruha.

Predzadnji koncert v «Verdiju»

Kiril Kondrašin se je sijajno predstavil

Odlična igra pianistke Lilian Kallir

Včerajšnji koncert Tržaškega filharmoničnega orkestra je treba prištevati med najboljše v tej sezoni. Takoj je treba poudariti, da se mora pripisati zasluga za to sovjetskemu dirigentu Kirilu Kondrašinu. To ni glasbenik, ki bi se bil lotil dirigiranja zaradi kakega slučaja ali nenadne kaprice ,temveč je to glasbenik, ki čuti umetnost v sebi in jo daje iz sebe. To je dokazal v vsaki točki včerajšnjega programa posebej. Posebna pohvala pa mu gre, da je tržaškemu občinstvu prvič predstavil uverturo «Colas Breugnon» sodobnega sovjetskega skladatelja Kabalevskega, pozneje pa še III. simfonijo Rahmaninova. Dvojni Chopin na sporedu pa je predstavljal nekako proslavo 150-letnice rojstva velikega poljskega glasbenika. Kondrašin je vseskozi dokazal, da mu je dirigiranje poklic v najbolj pristnem in plemenitem pomenu besede. To je uvidelo in razumelo tudi občinstvo, ki ga je po vsaki točki in še na koncu koncerta ponovno klicalo na oder. Dirigent je zapustil vtis, ki je že obenem najboljše priporočilo za njegovo eventualno bodoče gostovanje v Trstu.

Nadaljnji znaten delež za lep uspeh včerajšnjega koncerta je treba pripisati pianistki Lilian Kallir, ki je igrala klavirski part v Chopinovem «II. koncertu za klavir in orkester». Pianistka je podala koncert lepo podoživljeno ter žela veliko odobravanje pri občinstvu.

Po tem lepem koncertu je v tej sezoni preostal samo še recital pianista Nikite Magalova, ki bo prihodnji ponedeljek. Na sporedu bodo samo Chopinove skladbe v počastitev 150-letnice rojstva tega nesmrtnega glasbenika.

—«»—

Premiera v Novem gledališču

Z lepim uspehom so včeraj podali v Novem gledališču tri Pirandellove enodejanke. Zaradi pomanjkanja prostora v današnji številki, se bomo ob predstavi nekolsko dlje pomudili po eni izmed repriz.

GLEDALIŠČA

Slovensko gledališče v Trstu

V soboto 14. t. m. ob 21. uri v Avditoriju v Trstu
premiera,
v nedeljo 15. t. m. ob 17. uri v Avditoriju v Trstu
repriza
ERIC GODAL - CHRISTIANE GRAUTOFF
NIMFA IZ CENTRALNEGA PARKA
fantastična komedija v treh dejanjih
prvič v slovenščini
Režiser ADRIJAN RUSTJA
Scenogr. SVETA JOVANOVIC
Prevedel IVAN SAVLI

Osebe: Ciperija - Bogdana Bratuževa; Leslie Whitebrook, pisatelj - Stane Starešinič; Lilian Sanford - Nerina Drašičeva (Igr. šola); Prof. Reyner, psihiater in vodja sanatorija «Park View» - Rado Nakrst; Dr. Frank Pearson, zdravnik, njegov asistent - Julij Guštin; Betty Smith, tajnica-bolničarka - Zlata Rodoškova; Mahoney, policijski narednik - Danilo Turk; Pacientka - Valerija Silova, kot gost, Abe in Cap, ribiča - Modest Sancin in Justo Košuta.

Prodaja vstopnic od petka 13. t. m. dalje v Tržaški knjigarni, Trst Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61-792, ter v soboto eno uro in v nedeljo dve uri pred pričetkom predstav v Ul Roma 15/II.

ŠOLSKE VESTI

Ravnateljstvo nižje srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu sporoča, da je čas za vlaganje prošenj za sprejemni in za nižji tečajni izpit do 18. maja. Izpiti se bodo začeli 3. junija ob 8.30.

KINO

Fenice 16.00 «Avtopsija gangsterja» John Barrymore, Lita Milan.
Excelsior 16.00 «Deset tisoč izgubljenih žensk» Miadini prepovedano.
Filodrammatico 15.30 «Rasputin in cesarica». J. Barrymoore.
Grattacielo 15.00 «Svet v noči». Najbolj znana nočna zabavišča.
Supercinema 16.00 «Prišla je sreča» G. Cooper.
Arcobaleno 16.00 «Pekel v kamnolomu» G. Ewans in R. Blake.
Aurora 16.00 «Vojak in pol».
Alabarda 16.00 «Začelo se je s poljubom» Glen Ford, Debbye Reynolds, prepovedano mladoletnim.
Capitol 16.00 «Sodnik» Jose Suarez, Jacqueline Sassard.
Cristallo 16.00 «Lepi Anton» M. Mastroianni in Claudia Cardinale.
Garibaldi 16.30 «El Hakim» Nadja Tiller.
Impero 16.30 «Ljubimci iz Tibega oceana».
Italia 16.00 «Prva noč» C. Cardinale, Martine Carol.
Moderno 16.30 «Morilčev poljub» F. Silbera, J. Smith.
Massimo 16.00 «Picchiarello in Cilly Willy na II. festivalu». Risanka. Technicolor.
Vittorio Veneto 16.15 «Ta je moja žena» J. London, Nat King Cole.
Ideale 16.00 «Bandit Cole» James Best.
Marconi 16.00 «Kraljeva ljubica» E. Flyn in A. Neagle. Technicolor.
San Marco 17.00 «Tajno orožje I. Reicha» Izvirni dokumenti.
Savona 16.00 «Prepovedano sonce» D. Kaye in V. Mayo. Technicolor.
Odeon 16.00 «Bengasi 1941» Ademeo Nazzari, Vivi Gioi.
Astra 16.00 «Rififi med ženskami»

PROSVETNO DRUŠTVO PROSEK — KONTOVEL

priredi v nedeljo 15. maja ob 17. uri v dvorani prosvetnega doma na Opčinah veseloigro v treh dejanjih Frana Lipaha

«Glavni dobitek»

Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom pri blagajni dvorane

Vljudno vabljeni

Zaključna slovesnost tradicionalnega praznika

Nad tisoč ljudi je v Dolini prisostvovalo podiranju mlaja

Več kot šest stotov pomaranč je treščilo z mlajem na tla

Sinoči je bil v Dolini slavnostni zaključek — lahko bi rekli višek dolinskega praznika. Že okoli 18. ure se je na dolinskem trgu zbrala tisoč glava množica, ki je nestrpno pričakovala, kdaj bodo domači fantje podrli mlaj. Da ni bilo ljudem dolg čas, je poskrbel paviljon, v katerem so ljudje lahko pokušali najboljša breška vina. Ob 19.10 so prikorakali fantje na trg, kjer je med tem časom domača godba igrala koračnice. Na čelu so bili dvajsetletniki v belih srajčah in z rdečim nageljnom za pasom. Dvajsetletniki so se strnili okoli mlaja s steklenicami v rokah in so zadnjikrat napili svojim sovrstnikom. Poveljnik fantov je nato dal znak in štiri debele vrvi, s katerimi je bil mlaj pritrjen, so fantje začeli odvezovati. Smer, kamor naj bi mlaj padel, je bila kot običajno ze v naprej določena in naenkrat se je množica razmaknila.

«Ho-ruk!» V kosati češnji je završalo in mlaj, na katerem je bilo čez šest stotov pomaranč, je treščil na tla. Vaška otročad, ki je nestrpno pričakovala ta trenutek, se je zapodila proti deblu in začela pobirati pomaranče ter kolače, ki so ob padcu ostali še celi.

Lahko rečemo, da so otroci prišli na svoj račun, saj žlahtnih sicilijanskih sadezev ni manjkalo, čeprav se jih je mnogo ob padcu na tla raztrešilo.

Deblo, na katerem je bila pritrjena češnja, je slo potem na dražbo, domači fantje pa so šli še na zadnji kozarec vina.

Ob letošnjem podiranju mlaja se je v Dolini zbralo, kot smo že ob začetku omenili, več tisoč ljudi iz Trsta in okolice. Potem ko so prisostvovali zaključni fazi dolinskega praznika, so se zgrnili v domače gostilne in osmice ali pa so se zbrali pred paviljonom domačih razstavljavcev, kjer so pridno praznili kozarčke odlične vinske kapljice.

Zaključek dolinskega praznika je trajal pozno v noč, saj so še po 22. uri prišli v Dolino številni Tržačani in okoličani, ki so posedali v vaških gostilnah in prepevali narodne pesmi.

Za letos je na dolinski praznik ostal samo spomin. Toda ta je tako občuten, da bo še prihodnje leto, prvo nedeljo v maju, privabil v Dolino prav tako in še večjo množico, kot je bila letos. Sicer pa dolinski fantje to vsekakor zaslužijo, saj so že vsa leta doslej dokazali, da se ne ustrašijo nobenih organizacijskih težav.

—«»—

Opozorilo poveljstva finančne straže

Poveljstvo finančne straže opozarja zlasti trgovce, obrtnike in trgovska podjetja, da so se v nekaterih italijanskih mestih pojavili malopridneži, ki obiskujejo trgovce in podjetnike ter jih nagovarjajo, naj se naročijo na neko strokovno publikacijo o finančnih zadevah. Pri tem se hvalijo, da imajo dobre zveze in prijateljstva pri poveljstvih finančne straže.

Omenjeno poveljstvo poudarja, da nima finančna straža nobene zveze s temi elementi, niti s publikacijami o finančnih zadevah. Noben član finančne straže nima dovoljenja, da bi pomagal pri nabiranju naročnine, pač pa imajo pripadniki finančne straže dolžnost, da pravočasno preprečijo taka izkoriščevanja.

Zaradi tega naj prizadeti trgovci, obrtniki itd. takoj obvestijo poveljstvo finančne straže, če bi se kdor koli pojavil pri njih in jim vsiljeval naročnino na omenjeno publikacijo. Pri tem poveljstvo finančne straže pripominja, da so malopridneži zelo vsiljivi in zahtevajo precejšnje vsote denarja, včasih tudi po 30.000 lir za letno naročnino. Če jim ne gre z lepim, začnejo tudi groziti, le da pridejo do denarja.

—«»—

Predavanje Fanfanija na tržaški univerzi

Danes bo predaval na tržaški univerzi Amintore Fanfani, ki je redni profesor za gospodarsko zgodovino na univerzi v Rimu. Fanfani bo govoril ob 18.30 v veliki dvorani univerze o gospodarskem življenju stare Grčije in ljudstev Sredozemskega morja, kot to izvira iz Odiseje.

—«»—

Nova poslovalnica «Super-coop»

V soboto bodo otvorili v Drevoredu D'Annunzio novo prodajalno «Super-coop», kjer bodo prodajali po načelu «postrezi si sam», kot to že delajo v treh obstoječih tovrstnih prodajalnah Delavskih zadrug. Ta način prodaje je naletel med občinstvom na dober odziv. Sedaj urejajo podobno prodajalno tudi v Rojanu.

—«»—

Skupščina uslužbencev Delavskih zadrug

Tajništvo sindikata trgovske stroke FILCAMS-CGIL je sklicalo za četrtek ob 19.30 na sedežu v Ul. Pondares 8 skupščino uslužbencev osrednjega sedeža Delavskih zadrug. Na skupščini bo govora o vrsti vprašanj, katerih rešitev se že izredno dolgo zavlačuje.

Pazite na tatove motornih vozil

V nekaj dneh so ukradli dve lambreti in en avto

Lastniki motorjev in avtomobilov naj pazijo na svoja vozila, ker so tatovi po kratkem odmoru spet začeli svoj posel. Tako je 20-letni Vitaliano Toffoli iz Ul. Artisti 3 prijavil policiji, da so mu neznanci ponoči ukradli lambreto z evidenčno tablico TS 6001, ki jo je pustil na ulici blizu svojega stanovanja.

V Ul. Matteotti je nekdo tudi ponoči ukradel avto z evidenčno tablico TS 22072, ki ga je 34-letna Adele Brelič por. Vargani iz Ul. Conti 24 pustila v omenjeni ulici. Ko se je zjutraj hotela odpeljati ni bilo več avtomobila in je tatvino prijavila policiji.

V Istrski ulici pa je nekdo ukradel lambreto z evidenčno tablico TS 24891, ki jo je tam pustil 50-letni Vittorio Abrami iz Ul. Fonte Oppia 4.

Policija vodi preiskavo, da bi izsledila krivce in preprečila nadaljnje tatvine. Prav tako pa agenti policije vodijo preiskavo, da bi izsledili malopridneže, ki so proti koncu aprila v palači v Ul. Farneto, kjer so ambulante bolniške blagajne, ukradli 8 ključavnic ter 15 kovinskih vzvodov WC, v skupni vrednosti 50.000 lir. Tatvino so zapazili in prijavili šele te dni.

—«»—

Trčenje lambrete z motornim tovornikom

Okrog 17. ure so včeraj odpeljali z avtom delodajalca v glavno bolnišnico 25letnega Aleksandra Smodlaka iz Mačkovelj št. 5 ,kateremu so rudili prvo pomoč. Smodlak se je pejal z motornim tovornikom po trgu Stare mitnice in je hotel kreniti pred trgovino Botteri, kjer je zaposlen. Tedaj pa je privozil mimo z vespo 20-letni Eugenio Novinello iz Ul. San Zenone 3. Vozili sta trčili in vozača sta zletela na tla. Novinellu se ni zgodilo nič hudega, Smodlak pa se je pobil in ranil po glavi ter se bo moral zdraviti dober teden.

—«»—

Stroj mu je poškodoval prste

Ko je včeraj popoldne 60-letni Mario Goste iz Ul. Roncheto 46 pregledoval neki stroj v železarni Ilva, kjer je zaposlen, je nerodno vtaknil levo roko in stroj mu je poškodoval 4 prste. Z rešilnim avtom so ponesrečenega delavca odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na ortopedski oddelek. Zdraviti se bo moral od 10 do 40 dni.

—«»—

Šola za strokovno vzgojo zidarjev

Predvidevajo, da bodo v sredo podpisali med sindikalnimi predstavniki in predstavniki gradbene industrije sporazum o ustanovitvi šole za strokovno vzgojo zidarjev. Gre za strokovno šolo, v kateri bodo zidarji lahko pridobili strokovno kvalifikacijo. Tečaji bodo trajali največ po šest mesecev in jih bodo vzdrževali s prispevkom delodajalcev.

—«»—

General korpusa javne varnosti Pietro di Biagio, ki je te dni v Trstu na inšpekciji pri oddelkih javne varnosti, je včeraj dopoldne obiskal tržaškega župana in se z njim zadržal v prisrčnem razgovoru.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II.
TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Štritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

Iz sodnih dvoran

S ponarejenimi fakturami so večali izdatke podjetja

Po predsedstvom dr. Boschina je včeraj kazensko sodišče nadaljevalo razpravo v zvezi s stečajem podjetja Kraftmetal. Predsednik sodišča je zaključil včeraj zvečer zaslišavanje manj pomembnih obtožencev pri tej razpravi.

Prvi je bil zaslišan obtoženec Egidio Colombo, star 50 let, iz Gallarate pri Milanu, ki je bil svoj čas podrejen Vitaliju, ko je ta delal v podjetju «Caproni». Sedaj je Colombo lastnik podjetja, ki zaposluje 8 do 10 delavcev. Kot smo že omenili, je Colombo izstavil fakture na račun «Kraftmetala» za preko 11 milijonov lir. Njemu je sledil Luigi Bagnulo, ki je bil povezan s tvrdko «Faccin e Comp.» Ta je izstavila fakture za 4 milijone lir. Obtoženec se je zagovarjal, da je sodeloval samo pri pogajanjih, medtem ko se ni mogel zanimati za tekoče zadeve, ker je imel opravka z raznimi drugimi dejavnosti. Dejstvo, da so bile fakture napisane na listih brez glave, je obtoženec pripisal težnji, da se odgovorni ljudje izognejo obveznostim v zvezi z IGE. Tu je prišlo do prerekanja med obrambo in državnim tožilcem glede raznih podpisov na fakturah. Medtem, ko je obramba začela postavljati zahtevo, da se obravnava odloži, ker bi bilo pač potrebno mnenje strokovnjakov glede ponarejenih podpisov, je tožilec vztrajal, da se mora proces nadaljevati, ker so glavni obtoženci praktično priznali vse prekrške v tej zvezi. Sodišče je sprejelo to tezo.

Nato je bil na vrsti Carlo Stuani, lastnik podjetja, ki je izdalo fakture na račun «Kraftmetala» za več kot enajst milijonov lir. Obtoženec je pojasnil, da je izdelal v svojem podjetju nekatere komade za roloje, ki sta mu jih Vitali in Scordia plačala 30 lir za par. V resnici sta jih pa zaračunala «Kraftmetalu» po 100 lir za par. Inž. Scordia je pojasnil, da so tako delali, da bi dvignili vrednost patentu.

Skupno s Cariom Stuanijem je sodišče zaslišalo tudi njegovega brata Silvia, ki je bil za časa inkriminiranih dogodkov še mladoleten. Ta je povedal, da sta ga Vitali in Scordia silila, da bi se podpisal na zadnji strani menic, češ da čimveč podpisov je, tem bolje je. Nista pa mu dovolila, da bi videl sprednji del, kjer so bile napisane vsote. Obtoženec Carlo je izjavil, da je delal vsekakor v dobri veri.

Na popoldanskem zasedanju so nadaljevali z zaslišanjem Silvia Stuanija, Rose Rossi-Lotti in Isnalda Lottija. Zdi se da je večina teh obtožencev podpisala razne menice in trate zato, ker so se bali, da bi jim Vitali in Scardia ne plačali, kar sta jim bila dolžna.

—«»—

Pogajanja za vrnitev umetniških dobrin

Iz Rima poročajo, da je ministrstvo za zunanje zadeve izdalo krajše pojasnilo v zvezi s pogajanji o ugotavljanju in o vračanju kulturnih, znanstvenih in umetniških dobrin, ki so bila januarja v Milanu med jugoslovanskimi in italijanskimi predstavniki. Osnova za ta pogajanja je v določilih mirovne pogodbe in so bili že 1948. leta razgovori med dvema delegacijama najprej v Rimu in nato v Benetkah. Takrat so podpisali protokol, ki je že nudil orientacijo za ureditev tega vprašanja. Nato so se pogajanja dvakrat nadaljevala, vendar so jih obakrat prekinili. Lansko jesen pa so jugoslovanske oblasti predlagale, da se pogajanja obnove v novem ozračju boljših sosedskih odnosov. Tako so imenovali dve komisiji, ki sta se letos sestali v Milanu in ki sta sklenili, da bodo z delom nadaljevali.

—«»—

Predavanje pedagoškega odseka Sindikata slovenske šole

Pedagoški odsek Sindikata slovenske šole v Trstu priredi pedagoško predavanje v četrtek 12. maja ob 19. uri v prostorih slovenske osnovne šole pri Sv. Jakobu. Predaval bo prof. Ivan Teuerschuh o temi «Spoznavanje učenca kot podlaga za pravično ocenjevanje».

Vabljeni vsi šolniki!

—«»—

Prekop grobov

Tržaško županstvo sporoča, da bodo v kratkem obnovili del XI. polja na pokopališču pri Sv. Ani, kjer so pokopani umrli od 23. januarja do 23. februarja 1951. Kdor želi poskrbeti za prenos posmrtnih ostankov svojih dragih, naj se obrne na oddelek pokopališča v Ul. del Teatro št. 5-II soba št. 36, ali pa na čuvaja pokopališča, in sicer od 20. junija do 16. julija.

LJUDSKA PROSVETA

Odbor prosvetnega društva v Skednju javlja, da posluje knjižnica s spremenjenim urnikom, in sicer v ponedeljkih in sredah od 20.30 do 21.30.

RAZNA OBVESTILA

DANES ob 20.30 bo seja tržaškega pododbora Slovenske kulturno gospodarske zveze v Ulici Roma 15 II. nadstropje.

NARODNA IN STUDIJSKA KNJIŽNICA V TRSTU

priredi v ponedeljek 16. t.m. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani Ulica Roma 15/II

LITERARNI VEČER

Iz svojih del bodo brali slovenski književniki Vladimir Pavšič (Matej Bor), Juš Kozak, Anton Ingolič, Ciril Zlobec, Drago Drušković in Cene Vipotnik.

Bivši predsednik Sirije je včeraj potoval skozi Trst

Včeraj je potoval iz Jugoslavije skozi Trst v Rim prvi državarejan ZAR Sukri el Kuatli. Visokega gosta je spremil od Sežane do Trsta jugoslovanski generalni konzul v Trstu Žiga Vodušek s soprogo. Na tržaški postaji je Sukri el Kuatlija pozdravil predstavnik konzulata ZAR v Trstu.

Našemu dopisniku je visoki državnik izjavil, da je bil zelo zadovoljen s svojim obiskom v Jugoslaviji in da ga je presenetil prisrčni sprejem ter prijateljski razgovori ki jih je imel z najvišjimi jugoslovanskimi predstavniki. Pozdravil je čitatelje «Primorskega dnevnika» in želel našemu listu vsestranske uspehe.

Visoki gost je z «Orient-expresom» nadaljeval pot v Rim, kjer se bo zadržal dva dni in nato nadaljeval pot z letalom v Damask.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 10. maja t. l. se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 8 oseb, bila pa je 1 poroka.

POROČILA STA SE: mesar Claudio Battistella in gospodinja Maria Tisiotto.

UMRLI SO: 62-letni Celestino Martinoli, 57-letna Berta Krasna vd. Kermolj, 58-letna Antonia Barbo vd. Franceschini, 70-letna Maria Luigia Moras vd. Taberni, 81-letni Mattia Giuseppe Lenardon, 48-letni Albino Prelz, 78-letna Margherita Gombač vd. Geri, 54-letna Andreina Jagsetich por. Emili.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Barbo - Carniel, Trg Garibaldi 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Al. Galero, Ul. S. Cilino 36 (Sv. Ivan); Alla Minerva, Trg sv. Frančiška 1; Ravasini, Trg Libertà.

Danes v «ARCOBALENO»

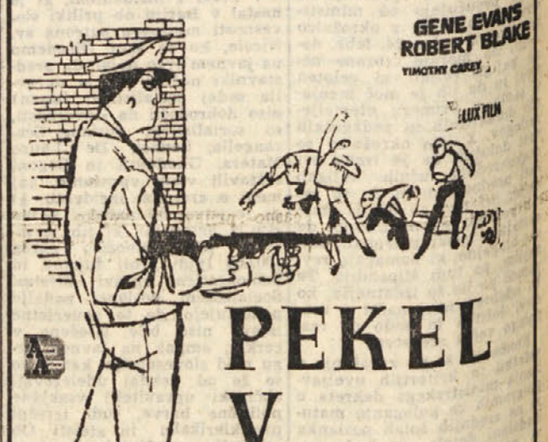

PEKEL V JETNIŠNICI

V PRIHODNJIH DNEH V «ARCOBALENO»

Zabave sobotne noči

Režija DANIELE D'ANZA
Producenta ERMANNO DONATI in LUIGI CARPENTIERI

Kino na Opčinah

predvaja danes 11. t. m. z začetkom ob 18. uri cinemascope barvni film:

«POSKUS DR. K»

FILM, KI GA NE BOSTE POZABILI

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 11. t. m. z začetkom ob 19.30 cinemascope Lux film:

Frankenstein 1970

Igra BORIS KARLOFF
Mladini pod 16. letom vstop prepovedan

Francija v krčih afriške vojne

Vest francoske javnosti se je začela prebujati?

Policija je odkrila mrežo aktivnih francoskih borcev za pomoč Alžirski osvobodilni fronti

PARIZ, maja — Že dva meseca in pol se francoska policija ukvarja z iskanjem profesorja in književnika F. Jeansona, točno od 24. februarja, ko so vsi večerni pariški listi z naslovi preko prvih strani objavili, da je odkrita mreža Francozov in Francozinj, ki so podpirali alžirsko osvobodilno gibanje. Tedaj je bilo zaprtih okrog 30 oseb. Toda organizatorja mreže in najodgovornejšega med njimi Francoisa Jeansona, policija ni mogla najti. Za njim se je zgubila vsaka sled. Nekaj dni kasneje so nekateri francoski listi objavili vest, da je Jeanson v Švici, toda vest je bila neresnična. Pokazalo se je, da je sicer zelo sposobna in spretna policija v primeru Jeansona popolnoma zatajila.

Dogodilo se je nekaj, o čemer se v Parizu in vsej Franciji govori že tri tedne, nekaj kar je pri mnogih izzvalo občudovanje, pa tudi resno postavilo vprašanje: Se ni mar končno začela prebujati vest Francozov? Ni mar odkritje mreže pomagačev Alžirske fronte na neodvisnost, vidnih francoskih meščanov, in primer književnika Jeansona, prijatelja Jeana Paula Sartra in pokojnega Camussa, postavilo javno in skrajno resno vprašanje začetka ilegalne borbe proti vojni v Alžiriji? Dogodki, ki so sledili odkritju Jeansonove mreže, so to vprašanje postavili še bolj v ospredje.

15. aprila je imel Jeanson v nekem pariškem stanovanju tiskovno konferenco. Prisotnih je bilo 15 inozemskih novinarjev in samo en francoski — Georges Arnaud, novinar in književnik, pisec romana «Plača za strah», na podlagi katerega je Clouzot napravil znani in izredno dobrel film istega imena.

V času ko ga iščejo vsi roboti francoske policije, ko so na njega postavljene straže na cestah in na mejah, ima Jeanson ilegalno konferenco v torek sredi Pariza! To je bilo veliko presenečenje in nekakor tudi drznost, ki pač ni bila brez gotovo podpore. Celo policija ni znašla. Novinarji so tajnemu objavili svoje člane le nekaj dni pozneje. Tako je naredil tudi Georges Arnaud. Šele peti dan po konferenci je njegovo poročilo javil desničarski «Parisien Presse», seveda z vsemi morebitnimi pripombami in omejitvami, ker se Arnaudovo politično mišljenje popolnoma loči od linije lista in ker je znano, v koliki meri se Arnaud angažiral v akciji in borbi proti alžirski vojni.

Tako je javnost zvedela vse, kar je Jeanson povedal novinarjem in povedal toliko, da se je vsakdo, kdor je Arnaudov članek samo prebral, lahko nad tem zaprepadel. Predvsem je Jeanson dejal, da ni mogel več držati v tajnosti vesti v krizi in da je sklenil izhod iz nje našel v intenziranju aktivne pomoči Alžirski fronti za neodvisnost, kar pomeni v aktivnem ilegalnem odporu protifašistični vojni v Alžiriji, ki stalno grozi tudi Franciji.

V pomanjkanju enotnosti francoskih sil je Jeanson našel izhod.

Jeansonova borba traja že dolgo časa. Zbiral je prostovoljne prispevke, iskal skrivališča za Alžirce in jih prevažal s taksijem. Zbiral je okrog sebe svoje prijatelje simpatizante. Tako je ustvarili mrežo, ki se je vse bolj širila v notranjost Francije in v vseh večjih mestih. Vzporedno z njo je bila tudi mreža ilegalnimi centri Francozov v Britaniji, Belgiji, Švici, Zapadni Nemčiji in v Italiji, torej z vsemi sosednimi državami, kjer že dalj časa delujejo odbori Mladega gibanja odpora, ki sprejema in pomaga mladeničem, ki se hočejo umaknili pred služenjem vojaškega roka v Alžiriji. Računa se, da jih je okrog 3000. Sodeč po Jeansonovem pripovedovanju, pa tudi po tem, kar je policija javila, je ilegalna mreža za pomoč FLN zelo obsežna in aktivna. Ob priložnosti aretacij v februarju je policija med ostalim padlo v roke tudi 13.000.000 frankov. Kakšna se — in to pravi tudi Jeanson — da pošljejo francoski ilegalci vsak mesec v Alžirijo materialno podporo FLN v znesku okrog pol milijarde frankov.

Odbor ilegalne mreže izdaja tudi svoj propagandno informativni bilten «Resnica», ki prinaša poleg ostalega tudi nasvete mladeničem v letih za odsluženje vojaškega roka, kakor tudi navodila, ki bodo pozvani v vojaštvo, kaj morajo storiti v trenutku, ko dobijo poziv.

Nekaj dni po Jeansonovi tiskovni konferenci sta bila zaplenjena levičarska tednika «Express» in «Observateur». «Express» zaradi Gorcejevega članka «Novi uporniki», v katerem je govora o primeru Jeansona in o obstoju ilegalne odporniške mreže proti vojni v Alžiriji, «Observateur» pa zaradi Martinovega spisa «Dezerterji», ki obravnava isto vprašanje. Zaplenjeni sta bili tudi knjigi «Odklanjanje» in «Dezerter». Istočasno je policija izvršila tudi preiskavo v stanovanju Georgesa Arnauda, njega samega pa zaprla zaradi tega, ker je prisostvoval Jeansonovi konferenci in ker Jeansona ni prijavil policiji, s čimer je «izvršil akt napada na varnost države».

Postopki policije so izzvali proteste levičarskega tiska in demokratičnih krogov. Nacionalni komite pisateljev in Zveza pisateljev - borcev za resnico kakor tudi mnogi posamezni književniki in pisatelji, so naslovili svoje protestne na vlado in policijo, tako zaradi napada na tisk, kot zaradi aretacije Georgesa Arnauda. Seveda so bili ti protesti zaman. Nekaj dni kasneje je bila francoska javnost obveščena, da je policija naredila nekaj, kar doslej v Franciji še ni bilo storjenega. Po navodilu ministra za notranje zadeve je bil zaplenjen roman Andréa Stila «Le Foudroyage», katerega tako levičarji kot demokrati uvrščajo v serijo knjig in brošur pod istim naslovom «V vprašanju sta vest in čast», ki obravnavajo vojno v Alžiriji in njeno grozotno stvarnost, vse to, kar Francozi počenjajo na oni strani Sredozemlja v deželi, ki že več kot šest let nudi herojski odpor.

V središču dogajanja romana Andréa Stila je neka družina s francoskega severa: oče — rudar, ki umira v podzemlju, in dva sinova. Starejši sledi očetu v rudnik, mlajši pa, da bi se rešil podzemnega pekla, se predčasno prijavi v vojsko in se kmalu znajde v drugem še strašnejšem in smrtonosnejšem peklu — v alžirski vojni. Mladeniča zajamejo psihološke muke in trpljenje, ker spozna nesmiselnost in strahote proti narodu, ki se je odločil umreti ali pa živeti svobodno. Izmenično daje André Stil vojno analizo: psihološki proces borbe, mišljenja in pojmovanja disciplinirane mladeniča, ki se je znašel v pogojih klime, ki mrtviči, in proces borbe, v katero ne verjame in ki je proti njegovi vesti... Zelo popularnega novinarja in publicista Arnauda pozna francoska javnost iz kampanje, ki jo je vodil proti smrtni kazni nad mlado in hrabro Alžirko Džamilo Buhired. Sedaj je Arnaud v zaporu trdnjave Fresnes. Bil je že večkrat zaslišan in od njega so zahtevali, da odgovori na naslednja štiri vprašanja: Prvo: Datum, ko je bila konferenca? — («To sem povedal v članku,» odgovori Arnaud). Drugo: Mesto? («Tudi to sem napisal»). Tretje: Naslov? (Odgovor na to vprašanje je Arnaud odklonil). Četrto: Imena prisotnih novinarjev? (Brez odgovora).

Te dni so nekateri levičarski listi objavili Arnaudovo pismo iz zapora, v katerem je avtor romana «Plača za strah» opisal svoj primer in v katerem pravi, da so mu «specialisti za uničevanje človeške časti» postavili ultimat: ali odgovori na zadnji dve vprašanji, ali pa bo ostal v zaporu. «Pa dobro — pravi Arnaud — naj se moj zapor podaljša v brezkončnost. Pred plimo zločina vojne, ki ne preneha, sem dovolj visoko dvignil svoj glas v obrambo časti svoje dežele. Zato me zapirajo. To je bolj neumnost kot zločin. Toda vseeno, čast moje dežele je umazana tudi z mnogim drugim...»

Prva letošnja javna produkcija gojencev Glasbene šole G M

V ponedeljek zvečer so v Avditoriju gojenci Glasbene šole GM nastopili prvič letos pred tržaškim občinstvom. Na sliki izvajalci in del občinstva.

Koprsko kulturno pismo

«Primorske prireditve» obetajo izredno bogat in pester spored

Folklorne skupine, operni baleti, inozemski jazzi, gledališča itd.

Prvi festival jugoslovanske folklore «JUGOSLAVIJA V PLESIH IN PESMI — PORTOROŽ 60» je začel dobivati konkretnejše obrise. Za sedaj so znani sodelujoči ansambli, in sicer makedonski «TANEC», srbsko «KOLO», vojvodinsko «BRATSTVO IN EDINSTVO», bosensko «PRINCIP - SELJO», hrvatsko «LADO» in slovenski «FRANCE MAROLT».

V Portorožu, kjer bo otvoritev, bo 3. avgusta nastopilo KOLO, v Ankaranu 4. avgusta FRANCE MAROLT in PRINCIP-SELJO, v Kopru 5. avgusta LADO in BRATSTVO -EDINSTVO. v Piranu 6. avgusta TANEC in za zaključek še v Kopru oba znamenita poklicna folklorna ansambla KOLO in TANEC za jugoslovansko in verjetno tudi evrovizijsko televizijsko omrežje.

Obeta se tudi gostovanje baleta beograjske Opere z Adamovim delom «Gisele», osrednjega poljskega in češkega jazz-ansambla, državnega madžarskega plesno-folklornega ansambla, mariborske Opere z Smaregliovo opero «Istrska svatba», ljubljanske Drame z Držičevo komedijo «Boter Andraž» (v novi imenitni Jamnikovi režiji, ki terja med drugim tudi to, da mora imeti občinstvo maske in kjer bo ves koprski trg spremenjen v prizorišče, pa ognjemet itd.), pa gostovanje «čudežnega otroka», pianistke Dubravke Tomšič (ki je igrala tudi pred publiko Organizacije združenih narodov v New Yorku), Slovensko gledališče iz Trsta bo gostovalo s svojo že znano postavitvijo «Primorskih zdrah», revija znanih popevk s Plesnim orkestrom RTV Ljubljana p. v. Bojana Adamiča in nekaterih znanih jugoslovanskih interpretov zabavne glasbe. Pa lepo število intimnejših prireditev na idiličnem Muzejskem vrtu. Vseh teh gostovanj bodo deležni tudi v Izoli, Portorožu, Piranu in deloma tudi v Ankaranu. Vsekakor bogati obeti: upajmo, da se bodo pretopili v stvarnost!

Predavanje Dr. Bratka Krefta

Minuli petek je koprskim prosvetnim delavcem predaval v Mali dvorani gledališča profesor za rusko literarno zgodovino ljubljanske univerze, esejist in dramatik dr. Bratko Kreft o slovenski socialni literaturi med obema vojnama. Téma je bila vsekakor izredno zanimiva, zlasti če vemo, da je prav to področje slovenskega literarnega snovanja iz tega časa še najmanj obdelano, predavanje pa je bilo imenitno še zategadelj, ker izhaja Kreft kot dramatik in pisatelj prav iz tega obdobja in iz te napredne medvojne generacije in seveda problem osebno čuti in je ob njem tudi osebno prizadet. Zanimivo je bilo slediti citatom iz manifesta, ki ga je tik po prvi vojni napisal v tedanji «Mladiki» Srečko Kosovel in ki je izšla v centru tedanje socialistične miselnosti, v Zagorju. Iztočnica odnosno vodilna misel tega predavanja pa je bila ta, da namreč slovenska napredna socialna literatura in z njo osvobodilna borba ni nastala sama od sebe, ampak je v več kakor dveh desetletjih klila med ljudstvom in da je to ljudstvo ob času šlo pripravljeno in zavestno v boj za svojo lastno svobodo. Slovenska napredna socialna literatura med obema vojnama ni bila torej zgolj estetska vrednota, sama sebi cilj, ampak je vršila — in to pomembno — družbeno politično funkcijo, katere cilj je bila borba za popolno svobodo.

Stevilni prosvetni delavci iz vsega koprskega okraja, ki so napolnili malo dvorano gledališča, so predavatelja nagradili s toplim aplavzom in izrekli željo, da bi Bratka Krefta še kdaj lahko pozdravili v svoji sredi.

Vsi orkestri tega sveta...

...bi lahko gostovali v Kopru, pa bi bila dvorana gledališča še vedno nezasedena. Dvomim, če bi newyorški simfonični orkester pod vodstvom Artura Toscaninija lahko zadovoljil nerazvite muzikalne instinkte koprskega povprečja! V petek je namreč v Kopru gostoval renomirani simfonični orkester Umetniškega ansambla Jugoslovanske ljudske armade iz Beograda, ki ga vodi Franc Klinar, prav tako znan in uveljavljen dirigent. Dvorana je bila seveda mučno prazna, zevajoče vrzeli v parterju pa so izkazovale neprijetno bilanco koprskega kulturnega standarda.

Niti izredno popularen spored (Verdi: uvertura k operi «Sicilijanske večernice», Čajkovski: «Koncert za violino in orkester v D-duru», Dvorak: «Simfonija Iz novega sveta» in Gotovac: «Simfonično kolo») ni vzbudil primernega apetita, tako da tak odnos vsaj kulturnega občinstva vzbuja resno zaskrbljenost, ki je niti navidezna pomladna patetika ne more omajati. Marsikdo se vprašuje za vzroke te očitno napredujoče pasivnosti, a po mojem so ti vzroki na dlani: lenobna nezainteresiranost, servilnost svojim dnevnim (kako zelo malomeščanskim!) šegam in navadam in frontalno pomanjkanje splošne kulture! Kajti če že v Koper pride simfonični orkester iz jugoslovanskega glavnega mesta, prevozi tistih 700 km sem in nazaj, izvaja spored, ki je popularen, da bolj biti ne more, potem mi je žal, da drugih razlogov za pol prazno dvorano ne morem najti.

In še nekaj, kar deloma olajša «krivdo» koprskega občinstva: v Kopru doslej ni bilo prave koncertne politike, ni bilo kontinuitete v tovrstnih prireditvah in so prihajali ansambli ali solisti le tu in tam. Zavod «Primorske prireditve» je osredotočil svojo zimsko dejavnost večidel le na dramske predstave in so se ljudje navadili predvsem le nanje.

Simfonični koncert je bil imeniten. Prenašala ga je tudi koprska radijska postaja in ga je bil na ta način deležen večji krog poslušalcev. Orkester je ekspresiven in močan v zvoku, malce površen, solist Branko Pajevič pa violinist z lepim tonom, zvenečimi kantilenami, a so mu tehnični dribli prvega in tretjega stavka Čajkovskega koncerta delali precej nevšečnosti. Franc Klinar dirigira na pamet, muzikalno in zanesljivo. Med izvedbo Dvorakove simfonije se je znenada utrgala težka obločnica nad godali in treščila med prve violine: nastala je generalna pavza, ki je Dvorak sicer ni predpisal v partituri, a smo po kratkem presledku z olajšanjem lahko poslušali Novi svet do konca.

Gostovanje Italijanske drame reškega gledališča «Ivan Zajc»

Precej reden gost koprskega italijanskega občinstva je Italijanska drama reškega gledališča «Ivan Zajc». V soboto so gostovali s tridejansko dramo Avgusta Strindberga «Pelikan» in si pred solidno zasedbo avditorija zagotovili lep uspeh. Strindberga, tega precej hladnega naturalista nordijske dramatike, so igrali z italijansko mehkobo, tezno ostrino pa so — kakor po navadi — nadomeščali z retoričnim patosom, ki ga tudi Gassmanu, kadar kreira Hamleta, ne manjka. Eliso je igrala Ada Mascheroni, Friderika Glauco Verdirosi, Gerdo Lucilla Verdirosi, Axela Raniero Brumini in Greto Gianna Depoli.

Italijanska drama reškega narodnega gledališča dela in se razvija v pogojih, ki so dani vsem jugoslovanskim poklicnim odrom in ob tem ponovnem koprskem gostovanju sem z grenkobo razmišljal o Slovenskem gledališču v Trstu, ki mu je na voljo le neprimerna dvorana pri Sv. Ivanu, torej precej izven mestnega središča, in kdaj pa kdaj tudi Avditorij. Vsakršna primerjava bi bila popolnoma deplasirana in kajpada v korist Italijanske drame z Reke, če bi se dotaknili še problema državne dotacije...

MILA

Živordeči traktor na neki ledini pri Milwaukeeju napoveduje...

Revolucija v avtomobilski industriji ali vsaj tehnična senzacija desetletja

Gre za prototip traktorja, ki ga poganja električni motor, kateremu dobavlja pogonsko silo sistem celic, ki gorivo neposredno spreminjajo v električni tok

Ti dni smo brali vest iz ZDA, da so v Los Angelosu izdelali avtomobil na sončni pogon. Določeno število celic vsrkuje sončne žarke, ki se spreminjajo v električno energijo in ta poganja motor. To novost v avtomobilski industriji si bomo mogli ogledati letos poleti tudi v Rimu, kjer bo avtomobil razstavljen. Iz ZDA pa prihaja še druga vest s tega področja, ki — praktično govorjeno — obeta veliko več kot sicer zanimivi «sončni avtomobil». Gre za «revolucijo v avtomobilski industriji» ali vsaj za «tehnično senzacijo desetletja», kot pravijo strokovnjaki.

V neposredni bližini mesta Milwaukee rije po ledini živordeč traktor, z vrsto plugi za seboj, ki ga preizkuša tovarna poljedelskih strojev «Alis Chalmers», ki ga je izdelala. Ob njem se ustavlja veliko ljudi, posebno strokovnjakov, kajti navadnemu človeku stroj ne pove veliko, saj je po svoji zunanjosti precej enak drugim traktorjem, le da iz njegovega izpuha ne uhajajo plini in da ne dela skoraj nikakega ropota, tako da je slišati bolj radijski sprejemnik na njem kot pa njegov motor.

Kaj je torej ta živordeči traktor?

Živordeči traktor je prototip traktorja, ki ga bodo začeli izdelovati v serijah, njegov motor pa dela sedaj svoj izpit, da bi nato — v različnih verzijah — lahko presedlal ne le na avtomobile, ampak celo v letala in še marsikam.

Traktorja ne potiska ali vleče običajen motor z notranjim izgorevanjem, pač pa motor, ki je nekakšna mešanica med elektromotorjem in sistemom celic, ki na kemični način proizvajajo električno energijo, ki je potrebna za poganjanje motorja. Gre, kot vidimo, za električni motor.

«Tehnična senzacija desetletja» temelji na sistemu celic, ki «se hranijo» z gorivom in s tem proizvajajo električno energijo. Na mestu, kjer pri običajnem avtomobilu ali traktorju, stoji Dieslov ali običajni «klasični» avtomobilski motor, je v tem traktorju sistem 1008 gorilnih celic, ali kot jim Američani pravijo «fulecells». Vse te celice so med seboj povezane s klabli in cevkami. Ves sistem bi mogli primerjati z miniaturno kemično električno centralo, seveda vse bolj smotrno in veliko bolj sodobno urejeno kot je n. pr. sedanji avtomobilski akumulator. Avtomobilski akumulator na pr. moramo od časa do časa polniti, teh celic in tega sistema pa ni treba polniti, ker same celice proizvajajo električno energijo. Kot hrano, kot gorivo pa potrebujejo določena «klasična» goriva, kot na pr. kisik, vodik, bencin, plin propan ali alkohol. Katalizatorji v teh celicah vrše zares fantastično vlogo: kemična goriva, ki jih po že prej omenjenih cevkah dobavljamo v celice, tu izgorevajo, toda tu se ne ustvarja iz njih toplota, kot pri ostalih motorjih z notranjim izgorevanjem, pač pa se takoj spreminja v električno energijo, ki gre nato po že omenjenih kablih v motor, katerega poganja.

Da se more električna energija pridobivati na tak način, ni nobena novost. Že pred sto leti je angleški fizik William Grove poizkušal to načelo uresničiti. Toda s tedanjimi sredstvi se to ni dalo doseči, kot niso uspeli niti poizkusi številnih njegovih poznejših kolegov. Glavna težava so bilili pomanjkljivi katalizatorji. Šele v času druge svetovne vojne je angleškemu strokovnjaku Francisu T. Baconu uspelo izdelati prvi celico, ki je delovala na tem principu. Od tedaj se je tega lotilo še veliko strokovnjakov, ki so hoteli izum še bolj izpopolniti in ga napraviti uporabnega. Samo v ZDA je delovalo in šele kakih dvajset znanstvenih ekip, ki jim je cilj, ustvariti celico, ki bi gorivo neposredno presnavljala v električno energijo.

Kot delajo v ZDA in na Angleškem, delajo seveda tudi v Sovjetski zvezi. Že pred tremi ali celo štirimi leti smo mogli videti njihov uspeh na tem področju na milanskem velesejmu, kjer so prikazali redijski sprejemnik, kateremu potrebno električno energijo dovaja petrolejka.

Za trenutek se bomo ustavili še pri tem samem traktorju, ki ga je izdelala tovarna «Alis Chalmers» v Milwaukeeju. Nikakega dvoma ni, da predstavlja ta traktor vsaj «tehnično senzacijo desetletja» če ne «revolucionarno novost». Ima pa še nekaj praktičnih prednosti, ki njegovo pomembnost še večajo. Pri njegovem sistemu celic se kar 75 odstotkov kemične energije spremeni v električno energijo, med tem ko se pri najboljšem parnem stroju ali pri najboljšem Dieselmotorju izkoristi le kakih 40 odstotkov energije. Kemične baterije tega motorja so nadalje po svoji teži mnogo lažje kot klasični akumulatorji. Poleg tega motor ne dela nikakega ropota, kot smo že rekli niti iz njegovega izpuha uhaja plin, kot pri običajnih motorjih z notranjim izgorevanjem.

Kot vidimo, ima ta motor vrsto prednosti. Zdi se, da je ta «novost» nekaj prav resnega. To dokazuje izredno zanimanje, ki ga zanj kažejo tudi letalski konstruktorji, ki menijo, da bi se ta princip mogel izkoristiti tudi za letalske motorje. Pravijo celo, da bodo ta princip preizkušali pri avionskih motorjih še letos. Potemtakem bomo že letos imeli letalo na električni pogon.

Ta princip bi se dal izkoristiti tudi v druge namene, kot na pr. za električne centrale manjšega obsega, ki bi jih mogli namestiti v kleteh samotnih hiš, kamor je predrago napeljavati električne vode iz zelo oddaljenih virov električne energije. Drugi računajo celo, da bi na tem principu izdelali električne vire v umetnih satelitih, kar pa že ne pride več v poštev, saj električnim napravam v umetnih satelitih dajejo potrebno energijo sončne baterije.

Sicer se pa tudi ne glede na vse te možnosti postavlja vprašanje, ali novi motor že ne ograža sedanjega «klasičnega» motorja z notranjim izgorevanjem? Morda, kajti velike ameriške avtomobilske družbe se že zanimajo za «revolucionarno» novost, družba «Chrysler» pa že dela na tem, da ga uvede v navaden osebni avtomobil.

Znanost se ne ustavi niti pred nemogočim

Bodoči astronavt bo priča že davnominulim dogodkom

Veliki znanstvenik Einstein je zatrjeval, da se bo človek, ki bo z vsemirsko ladjo in z velikansko brzino potoval skozi vsemirje, počasneje staral, kot človek, ki bo živel na Zemlji. Einstein sicer ni tega tako neposredno trdil, toda to je bil smisel njegove teorije. Znanost dolgo ni mogla te Einsteinove teorije dojeti, še manj pa praktično preveriti in šele v novejši dobi se približujemo možnostim, da se bo ta znanstvena teorija dala dejansko preveriti. Sovjetski fizik Podgorski n. pr. je to Einsteinovo teorijo eksperimentalno preveril in daje Einsteinu prav. Drugi sovjetski znanstvenik, fizik Stanjukovič pa izdeluje načrte za raketo, ki naj bi glede tega dala zadnji odgovor, torej raketo, s katero bo možno raziskovati ne le vsemirje, pač pa tudi — čas.

Sovjetski fizik Kirin Stanjukovič v svojih znanstvenih delih izhaja od Einsteinovih računov. Iz njih je izluščil določeno formulo, ki je pa ne moremo razlagati, ker je za nestrokovnjaka praktično nerazumljiva. Navedli bomo le, kaj se iz te teorije ali bolje iz te formule da sklepati. Gre za nekaj fantastičnega. Zdi se kot kaka nemogoča pravljica bodočega stoletja, nekaj, kar niti fantazijska znanost ne more sprejeti. Iz svoje formule Stanjukovič izvaja tako imenovani «paradoks časa». Z raketo, ki si jo zamišlja, bo namreč možno ustaviti čas. To se pravi ustaviti življenje v raketi, vtem ko bi se na Zemlji življenje razvijalo po svoji normalni poti. Ker zamisli ne moremo podrobno razložiti, bomo navedli primer:

Predpostavimo, da bi n. pr. 1. junija letos 25-letni brat-dvojček Peter sedel v Stanjukovičevo raketo, ki bi z brzino 299.940 km na sekundo drvela po vsemirju. Preden bi stopil v raketo, bi brat-dvojček Peter pozdravil svojega brata-dvojčka Pavla in mu obljubil, da se bo vrnil točno čez leto dni, torej 1. junija 1961. In ko bi se astronavt Peter — po njegovem — točno čez leto dni, 1. junija 1961, spet vrnil k svojemu bratu Pavlu, bi obstal. Kajti v letu dni, kolikor je po njegovem trajal njegov polet po vsemirju, je na Zemlji minilo že 50 let in njegov brat Pavel ni star 26 let kot on, pač pa bi Peter srečal že 76 let starega brata. Pri tej brzini namreč, pri brzini 299.940 km na sekundo, je eno leto v vsemirju enako 50 letom na Zemlji. Toda le pri tej brzini, kajti čim bi raketa drvela z nekoliko manjšo brzino, z brzino 294.000 km na sekundo, bi bilo eno leto v vsemirski raketi enako komaj petim letom na Zemlji.

Rekli smo, da Stanjukovič izdeluje načrte za raketo, ki bi imela brzino, ki bi se približala svetlobni brzini. On pa ni edini, ki se ukvarja s tem. Pred leti je o tem spregovoril tudi nemški strokovnjak Eugen Saenger. Prav gotovo so že daleč na tem področju tudi ameriški strokovnjaki, saj smo pred kratkim brali, da se 18 ameriških fizikov že dve leti ukvarja s podobnimi načrti. Toda stvar je šele v povojih in vprašanje je, do kod bo človek na tem področju zlezel. Zato se vrnimo spet k hipotezi, k teoriji in k teoretičnim preverjanjem Einsteinove teorije.

Če bi človeku uspelo leteti z že prej omenjeno brzino, ki je komaj za 60 km manjša od brzine svetlobe, bi vse to praktično bilo uresničljivo. Toda čez 300.000 km na sekundo bi človek sploh ne mogel leteti, tudi če bi tako vsemirsko raketo imel, kajti v primeru, če bi fotonska raketa šla z brzino 300.000 km na sekundo, ali celo več, bi se tako raketa, kot potniki v njej spremenili v svetlobne drobce, v same fotone. Potemtakem je torej možno, — govorimo še vedno le teoretično — raziskovati bodočnost, pa čeprav najbližjo bodočnost.

V kolikor pa bi kdaj človeku uspelo leteti tudi z brzino, ki bi bila večja od svetlobne brzine, seveda v kolikor bi tehnika preprečila fizični zakon, da se tako raketa kot potniki spremenijo v fotone, bi človek mogel biti priča celo preteklosti. Če bi namreč letel z brzino nad 300 tisoč km v sekundi, bi vsemirski potnik «dohitel» delce svetlobe, ki so se ločili od Zemlje pred leti, desetletji ali celo pred stoletji, pač v razmerju z brzino njegove rakete. Tako bi na primer potnik vsemirske rakete, ki bi krenil na pot danes, mogel opazovati soške bitke iz prve svetovne vojne ali celo izkrcanje Garibaldijevih borcev v Marsali na Siciliji pred sto leti, ali kak drug dogodek iz preteklosti.

Rekli smo, da se vse to zdi fantastično, toda s temi stvarmi se ukvarjajo kvalificirani znanstveniki, med katerimi so tudi ljudje, ki so že dokazali, da njihove predpostavke niso predpostavke.

Radio in televizija

Sreda, 11. maja 1960

Radio Trst A

7.30 Jutranja glasba in koledar; 11.30 Drobiž od vsepovsod; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.55 Oktet Dom Frontiere; 13.30 Harmonija zvokov in glasov; 17.20 Pesem in ples; 18.00 Edvard Martinuzzi: «Miha in Jakob»; 18.10 Mozart: Koncert v D-duru; 18.30 Slovenske vokalne zasedbe; 19.00 Zdravstvena oddaja; 19.20 Iz opernega sveta; 20.00 Sport; 20.30 Znane melodije; 21.00 «Rdeči nasianjač», igra v treh dejanjih Alfreda Vannija; 23.00 Dve Chopinovi polonezi; 23.30 Do polnoči v ritmu in melodiji.

Trst

12.10 Kinematografska panorama; 14.15 «Prijatelj cvetlic»; 14.25 Prvo dejanje Wagnerjeve opere «Sigfrid»; 15.40 «Furlani in Benečani z Garibaldijem na Siciliji».

Koper

7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00 Prenos RL; 12.00 Opoldanski koktajl; 12.45 Lahka glasba; 12.50 Operne arije; 13.15 Kronike iz jug. življenja; 13.40 Kmetijski nasveti: oskrbovanje paradižnika; 13.45 Od melodije do melodije; 14.30 Ob reorganizaciji pedagoške službe; 14.40 Domači zvoki; 15.10 Zabavna glasba; 15.20 Zborovsko petje; 15.40 Prenos RL; 16.00 Otroški kotiček; 16.30 Orkester Mojmira Sepeta; 16.50 Obzorja; 17.00 Poje Katina Ranieri; 17.30 Baletna glasba; 18.00 Prenos RL; 19.00 Melodije iz neznanih oper; 19.30 Prenos RL; 22.15 «Australian Jazz Quartet»; 22.35 Schubertove skladbe.

Nacionalni program

11.00 Radijska šola; 11.35 Operna glasba: Borodin, Massenet; 12.10 Pojo Cucchiara, De Angelis, Guidi itd.; 13.30 Sest glasov in 8 instrumentov; 15.55 Napoved vremena za ribiče; 16.00 Oddaja za mladino; 16.45 Radoslav Andjus: «Življenje pri nizkih temperaturah»; 17.40 Italijanska glasbena civilizacija; 18.30 A. Foschini: «Spoznajmo naša hranila», P. M. Toesca: «Veliki teksti Risorgimenta»; 19.30 Pregled slikarstva in kiparstva; 20.00 Filmska glasba; 21.00 Pianist Aldo Ciccolini; 21.40 Sestanek petih; 22.25 Glasba z onstran meje; 23.00 N. Rotondo in njegov orkester; 23.15 C. Esposito in njegov orkester.

II. program

9.00 Jutranje vesti; 10.00 «Il gioco delle dame» z Wando Osiris; 11.00 Glasba za vas, ki delate; 13.30 «Severnica» — moda; 16.00 Renata Tebaldi; 16.20 Pesmi dneva; 17.00 Pojo Caravano, Gabrieli, Lualdi itd.; 17.30 «Picnic»; 18.35 Skladbe in njih izvajalci; 19.25 Glasbeni vrtiljak; 20.30 Ugo Tognazzi: «V dveh se laže zmaga»; 21.45 Fantazija motivov; 22.00 Koncert skladb Vivaldija, Berlioza, Webera itd.

III. program

17.00 Mendelssohnove skladbe; 18.05 Angleška kultura; 18.30 Bachovi «Korali»; 20.00 Vsakovečerni koncert: Bononcini, Bach, D'Indy; 21.30 «Il Marescalco» Pietra Aretina; 23.05 Brahmsove skladbe

Slovenija

8.05 Mladina poje; 8.30 Zabavna glasba; 9.15 Dva slovenska solista; 9.45 Po tipkah in strunah; 10.10 Partiture hrvatskih skladateljev; 11.00 Zvočna ruleta; 11.30 Oddaja za cicibane; 12.00 Godalni orkester Dorsey; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.25 Pisani zvoki z Dravskega polja; 12.45 Tri arije iz oper G. F. Haendla; 13.30 Srbske narodne; 13.50 Kvintet George Shearing; 14.05 Radijska šola; 14.35 Zbor Slovenske filharmonije; 15.45 Prenos II. polčasa nogometne tekme Anglija-Jugoslavija; 17.10 Sestanek ob petih; 17.30 Veliki orkestri; 18.00 Kulturna kronika; 18.20 Iz slovenske solistične glasbe; 18.45 Domače aktualnosti; 20.00 Ali jih poznate? 20.25 Monteverdi: Orfeo; 21.40 Sonate D. Scarlattija; 22.15 Ljubljanski jazz ansambel; 22.35 S popevkami čez kontinente; 23.10 Moderna plesna glasba; 23.35 Ristič: Koncert za klavir in orkester.

Ital. televizija

10.45 Neposreden prenos slavnosti ob stoletnici izkrcanja Garibaldijevih «Tisočerih» v Marsali; 13.00 TV šola: Zgodovina in državljanska vzgoja, Lepopisje; 15.40 Prenos 2. polčasa nogometne tekme Jugoslavija-Anglija; 17.00 TV za mladino: «Konjiček»; 18.30 TV dnevnik; 18.45 »Prepirljivi zaljubljenci»; 19.45 Paul Gauguin; 20.15 Šola za rudarje; 20.30 TV dnevnik; 21.00 «Il ventaglio»; 22.15 Poljedelstvo v Italiji; 22.45 Umetnost in znanost; TV dnevnik.

Jug. televizija

Zagreb: 18.00 Pionirski mozaik; 18.45 Telesna kultura in šport; Beograd: 20.00 TV dnevnik; Zagreb: 20.20 Vzgoja delavcev — reportaža; Ljubljana: 20.40 Anna Bonacci: «Kavarna iluzija — TV drama; 21.30 «Prvi koraki» — dokumentarni film Dušana Pouha.

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) S potezo, ki bi kazala vaše razumevanje in simpatije, boste razorožili tudi najbolj trmastega tekmeca. Pazite nekoliko na zdravje.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Ponovno se boste uveljavili v poklicnem področju in s tem pridobili novih možnosti. Ohranite sedanji položaj. Ne bodite preveč velikodušni.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Precejšen nesporazum, ki ga bo povzročilo zgrešeno poročilo. Nekdo je v težavah, pomagajte mu. Zdravje srednje dobro.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) S spletkami in podtikanji ne boste prišli nikamor! Bolje je, da se držite stran od vsakega spora. Čaka vas obdobje precejšnje pobitosti.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Ne sprejmite predloga, za katerim vidite, da se krijejo interesi. Nekdo v družini je nervozen, kar bo vplivalo na splošno razpoloženje.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Edino z vso svojo sposobnostjo in vnemo se boste rešili iz zagate, v katero ste po nepotrebnem zašli. V čustvenih zadevah pa bo kar dobro.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Spremembe v delovnih odnosih. Ne prepuščajte se preveč željam in ostanite trdno na zemlji. Dobili boste vrnjeno staro posojilo.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Hudo ste se bali za svoj načrt. Danes boste doživeli nepričakovano zadoščenje. Tudi v družini dobro razpoloženje. Malo glavobola.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Dober navdih, toda vaši posli ne bodo šli tako gladko, kot ste pričakovali. Nekoliko več razumevanja z ljudmi, ki vas potrebujejo.

KOZOROG (21. 12. do 20. 1.) Pazite na stroške. S svojimi sredstvi ravnajte tako, da krijete najprej najnujnejše potrebe. Ne iščite družbe, kjer mislijo drugače kot vi.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Obljube, ki jih boste dobili, ne jemljite kot čisto zlato. Bodite dostopni in potrpežljivi z osebo, ki jo imate radi.

RIBI (Od 20. 2. do 20. 3.) Izkoristite ves prosti čas za koristno dejavnost. Počasi boste morali v zadevo in popraviti napako, ki jo je zgrešil vaš ožji sodelavec.

Goriško-beneški dnevnik

Prvi letošnji zaslužki sadjarjev

Na trgu prve češnje po astronomskih cenah

Zaradi mraza, ki je vladal toliko časa, se je zakasnila rast povrtnine

Po daljšem razdobju smo spet okusili nekaj toplote. Toda mraz, ki je pritiskal ves ta časa, je povzročil našemu kmetijstvu precejšnjo škodo. Predvsem imamo pri tem v mislih naše vrtnarje, ki so bili najhuje prizadeti. Zaradi mraza se je zelo zakasnila rast povrtnine. Namesto da bi prihajala spomladanska zelenjava na trg že več mesecev, smo opazili s tem blagom nekoliko bolj založen trg šele prav v zadnjih dnevih. Nesreča je toliko večja, da so se istočasno s povrtnino pojavile na trgu še prve češnje, tako da se zaradi izbire, ki jo imajo gospodinje, proda manj blaga.

Prve češnje so se pojavile na goriškem trgu v petek. Prinesli so jih Steverjanci in Jugoslovani iz Brd. Njihova cena je bila naravnost astronomska, kmetje so jih prodajali po 350 lir, na drobno pa so šle tudi po 600 lir. Pri takšnih razmerah se takšnega sadja še ne kupuje na kilograme, ampak na dekagrame, toliko da se lahko zaužije prvi letošnji sad in se pri tem izrazi kakšno željo; takšna je vsaj navada na Goriškem

Po nedeljskem nalivu se zemlja še ni toliko namočila, da bi se lahko posejalo še zadnje kulture. Na Krasu je na primer še vedno veliko kmetov, ki morajo posejati skoraj vso koruzo. Z delom odlašajo, ker je zemlja le presuha in pretrda, da bi vanjo lahko sejali.

Vtem je prišel čas prve košnje. Trava je pri vsej suši naglo zrasla in kosci so se ob njej letos prvič spotili. Zemlja je dala svoje prve sadove; s kmetovalci vred upamo, da bo dajala vsem, ki jo obdelujejo, skozi vse leto dober kos kruha.

—«»—

Nezgoda delavke

Včeraj ob 8.15 so z avtom Zelenega križa prepeljali v civilno bolnišnico v Ul. Vittorio Veneto 16-letno Addo Azzalin iz Ul. Manzoni št. 23 Dekle, ki je zaposleno pri lesnem podjetju «Autovie Carsiche», si je s kosom lesa ranila desno lice. V bolnišnici so ji zdravniki nudili prvo pomoč in jo poslali domov.

—«»—

Nesreča pri delu v Safogu

V tovarni Safog se je včeraj ob 11. uri ponesrečil 52-letni delavec Cristiano Ferligoi iz Ul. Ascoli št. 16. Možu je pri delu padel kos železa na levo nogo. Z rešilnim avtom Z. K. so ga prepeljali na sedež za nezgode na delu v Ul. Roma, kjer so mu zdravniki nudili prvo pomoč.

—«»—

Vespa v avtomobil

Ob 20. uri sta se peljala po Ulici Aquileia proti podvozu avtomobilist 37-letni Dante Stacul iz Zagraja ter vespist Gerardo Ziani iz Ulice Slataper 23. Avtomobilist je nenadoma vozilo ustavil. Ker je bil motociklist premalo pazljiv, se je zaletel vanj ter si razbil sprednje vilice in žaromet. Nesreča se je iztekla brez poškodb za osebe.

Izlet SPD

SPD organizira v nedeljo 15. maja enodnevni izlet v Soško dolino, in sicer v okolico Tolmina, kjer v tem času cvetejo šmarnice. Odhod z vlakom z novogoriškega kolodvora do Mosta na Soči. Od tam eno uro peš na vrh do Kloha. Vlak odpelje z novogoriškega kolodvora ob 7.03, zbor ob 6.45 na kolodvoru. Povratek z večernim vlakom. Planince obveščamo, naj kupijo nedeljsko povratno vozovnico. Hrana iz nahrbtnika. Udeleženci naj se prijavijo pri Petru Čermelju na Kornu zaradi skupnega kosila.

—«»—

Trčenje na Korzu Italia

Na Korzu Italia, in sicer v bližini bencinske črpalke AGIP, je včeraj ob 14.30 prišlo do trčenja med avtobusom podjetja ATA, katerega je vozil 39-letni Eugenio Cargnelutti iz Ul. Colombo, ter avtomobilom 1100, katerega je vozil 40-letni mesar Božidar Gorjan iz Ul. Marconi št. 5.

Avtomobil 1100 je bil ustavljen pred bencinsko črpalko. Potem ko je šofer avtomobila dal znak, da namerava zaviti proti desni, je odpeljal z mesta, toda prav tedaj je privozil mimo avtobus, ki se je zaletel v zadnji del avtomobila. Avtomobil 1100 pa se je nato še zaletel v ustavljeni Fiat 600, 35-letnega uradnika Guida Zlataperja iz Trsta. Precej škode sta utrpeli dve vozili. Ranjenih ni bilo.

—«»—

Najdeni predmeti

Poveljstvu mestnih stražnikov so pošteni najditelji izročili v varstvo naslednje predmete: dve ženski in dve moški kolesi, tulec s štirimi ključi, dve moški uri, žensko naglavno ruto in zlast obesek.

Kdor lahko dokaže, da so predmeti njegova last, naj se zglasi na poveljstvu mestnih stražnikov v Ul. Mazzini št. 7.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna Soranzo, Korzo Verdi št. 17, tel. 28-79.

V nedeljo na sovodenjskem igrišču

Zaradi slabega sojenja Moraro zmagal s 4:2

Sodnik naj bi ne kaznoval rok, ki so bile zagrešene v kazenskem prostoru

Sovodenjci so bili poraženi na domačen igrišču. Da so izgubili, so delno krivi igralci sami, ki so stvar vzeli malo preveč na lahko. Večji del krivde pa ima sodnik. Praktično ni bil kos svoji nalogi in včasih je zgledalo, kot da ga ni na igrišču. Pustil je nekaznovane neštete pregreške, igralci so se med seboj prerekali, kot so hoteli, gostom pa je daroval najmanj dva gola.

Prvi pol čas se je končal 1-0 v korist Morara. Sovodenjci so sicer bili v stalni premoči, toda delno zaradi sodnika, delno zaradi netočnosti v streljanju v vrata, niso prišli do gola. V drugem polčasu so sicer zabili dva gola, enega Anselmi in drugega Cej, toda gostje so jih zabili še tri. V drugem polčasu so belo-modri igrali precej dobro in bi lahko tudi izenačili ali pa celo zmagali, toda sodnik se je delal, kot da ni videl najmanj pet prekrškov, ki bi morali biti kaznovani z 11-metrovko. Trikrat so žogo ustavili celo z roko, in to pred vrati. Toda zanj je bilo vse to normalno.

SOVODNJE: Suligoj; Visintin, Hmeljak; Tomšič, Visintin I., Ferfolja; Plesničar, Anselmi, Petejan, Visintin II., Cej.

MORARO: Blasizza; Dalmasson, Del Negro; Medeot, Donda, Zilio; Bon, Bernardis, Battistin, Mauro, Donda.

—«»—

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini se je od 1. do 7. maja rodilo 26 otrok, umrlo je 13 oseb, oklicev je bilo 18, porok pa 7.

Rojstva: Dario Feresin, Renato Gerin, Maurizio Breganti, Gianfranco Terrana, Heinrich Brunnschweiler, Bruno Lucia Missero, Rossana Simone, Edda Zanutel, Maria Cardagna (rojena mrtva), Anna Silvia, Nadia Codromac, Sabina Visintin, Lucia Modolo, Laura Provvidenti, Nicola Altieri, Giuseppe Dell'Angelo, Luciana Michelani, Bruna Fabris, Manuela Milocco, Stefano Aizza, Stefano Pussig, Fabio Pelos, Cristiana Zappavigna, Rossana Chimera (rojena mrtva), Onelia Disorz, Fabio Schiavo.

Smrti: 85-letna Anna Brancovig vd. Jeusic, 71-letna Giuseppina Bressan vd. Velisci, 91-letna Caterina Moschian, 84-letna Angelca Kogoj vd. Rožič, 83-letna Giovanna Lavrenčič vd. Brilj, 54-letni delavec Carlo Scoda, 4 mesece stara Patrizia Nenna, 78-letna Maria Stangelj vd. Berlot, 26-letni strugar Giustino Laurenti, 83-letna Emilia Lovisutti vd. Lupin, 67-letna Antonija Hojak por. Hvala, 82-letna Carlotta Gfunder por. Bucher, 59-letna Augusta Paternò por. Tozzato.

Oklici: mehanični konstruktor Aldo Nanut in Maria Regina Vinot, uradnik Giuseppe Ungaro in učiteljica Bruna Vatri, varilec Giovanni Flebus in tekstilna delavka Anna Maria Marangon, brigadir finančnih stražnikov Giovanni Sabbatini in Avgusta Merigi, orožnik Domenico Mesiano in učiteljica Giuseppina Morandi, agent javne varnosti Emilio Zilli in Anna Mauro, uradnik Sergio Falzari in univerzitetna študentka Elda Bissaldi, zidar Arduino Robazza in tkalka Kristina Devinar, mehanik Riccardo Wilfinger in Bruna Carubolo, profesor Gianmaria Gasparini in profesorica Licia Omeri, uradnik Giacomo Fumiato in Mirella Segatti, mehanik Ernesto Selva in delavka Ada Podbersig, gradbenik Enzo Pelesson in Ana Fiegl, industrijski izvedenec Luigi Zotti in blagajničarka Klaudia Mezzorana, mizar Maulo Tulissio in Maria Budal, stražnik civilne policije Francesco Velussi in Vilma Vecchiet, šofer Rodolfo Makovec in prodajalka Nella Fanchin, uradnik Alberto Pini in Ave Maria Baronti.

Poroke: tapetnik Giuseppe Puc in tkalka Elena Tursič, trgovec Bruno Tommasini in prodajalka Savina Lezzica, uradnik Silvano Marini in prodajalka Sonja Makovec, univerzitetni študent Luigi Forchrassin in tkalka Olimpia Pinausig, bolničar Rino Sandonini in delavka Antonietta Comand, tehnični risar Giuseppe Gri in pletilja Maria Sdraulig, oficir trgovske mornarice Giancarlo Frascarolo in prodajalka Alberta Spangher.

Šport med srednješolci

Goričani bi se radi pomerili s Tržačani

Ker se naglo bliža konec šolskega leta, naj bi se z organizacijo srečanja pohitelo

Že nekaj let je, ki si športniki slovenske šole v Gorici želimo prijateljsko srečanje v odbojki in atletiki proti slovenskim šolam v Trstu. Tržačani so že tekmovali med seboj in tudi mi smo se še nekam izkazali proti italijanskim šolam v Gorici, zdaj bi pa radi videli, kdo je močnejši.

Lani je že izgledalo, da se bodo pričakovane tekme izvršile, nato pa je šlo vse po vodi. Letos smo zopet mislili, da je vse organizirano in zagotovljeno. Večkrat smo o tem vprašali naše profesorje in moramo priznati, da so pokazali precej iniciative in ukrenili vse potrebno, le o Tržačanih ni ne duha ne sluha

Kones šolskega leta se bliža in na razpolago imamo še malo časa, zato smo pomislili: če gora ne pride k Mohamedu, gre Mohamed h gori. To se pravi: če Tržačani ne pridejo v Gorico, lahko gremo mi v Trst. Saj nima toliko pomena, kdo zmaga in kdo izgubi. šport pa nam je všeč. Zato pozivamo tržaške dijake, naj se tudi oni pozanimajo pri svojih profesorjih telovadbe za to tekmovanje. Saj ne bodo vendar dopustili, da bi kdo mislil, da se nas morda bojijo! Pričakujemo torej, da se kmalu oglasijo.

GORIŠKI DIJAKI

Pevski zbor «Emil Adamič» se je na poti iz Trsta v Gorico ustavil za nekaj časa v Jamljah, kjer je pred gostilno Pahor zapel nekaj pesmi. Okoli pevcev se je kmalu zbralo veliko poslušalcev

Kino v Gorici

CORSO. 16.30: «I cavalloni», S. Dee, K. Robertson, cinemascope v barvah.

VERDI. 17.15: «Kdo je bila tista gospa», T. Curtis, J. Leight, D. Martin.

VITTORIA. 17.15: «Anastazija», I. Bergman, Y. Brynner, cinemascope v barvah.

CENTRALE. 17.15: «Ilegalka v Tahitiju», C. Boehm, v barvah.

MODERNO. 17.0: «Dogodivščine Arsena Lupina».

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 21,8 stopinje ob 13.15, najnižja 6,8 stopinje ob 5. uri. Vlage 73 odstotkov.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Mednarodno teniško prvenstvo Italije

Kormoczy (Madžarska) najboljša med ženskami

Finalna tekma moških parov Pietrangeli-Sirola (It.): Emerson-Fraser (Avstralija) je bila zaradi teme prekinjena

RIM, 9. — Finalno srečanje med Madžarko Kormoczy in Angležinjo Haydonovo je bilo zelo napeto in vse do konca igre ni bilo mogoče predvidevati kateri se bo nasmejala zmaga. V prvem setu je Madžarka odpravila nasprotnico s 6:4, vendar odgovor ni izostal. Angležinja je v drugi igri spravila nasprotnico na kolena z istim rezultatom.

Madžarka je takoj prešla v vodstvo s tem, da je diktirala tempo igre. Večkrat je spravila v zadrego Angležinjo, ki se v začetku igre ni znašla. Pri stanju 4:3 v korist Madžarke je Angležinja izrabila dve napaki in je dosegla izenačenje. Kljub temu pa se je Kormoczyjeva opomogla in je zaključila tudi 10. igro v svojo korist.

V drugem delu igre je Angležinja že vodila s 40:15, toda Madžarka je sprožila napad, ki je pripomogel, da je Haydonova izgubila glavo. Zaradi trudnosti Madžarke je Angležinja ponovno prešla v vodstvo, vendar ga ni mogla obdržati, ker je Kormoczyjeva začela z dolgo igro, ki je presenetila Haydonovo.

Vse je kazalo, da je vročina spravila Madžarko v zadrego, kar je Angležinja izrabila v svojo korist in je zmagovito zaključila drugi set.

Po kratkem odmoru se je Madžarka vrnila na igrišče v boljši telesni kondiciji. Takoj je prešla v vodstvo in je dvakrat zapovrstjo odvzela servis svoji nevarni nasprotnici. Ta set se je končal s prepričljivo zmago Madžarke s 6:1. Že dolgo je Kormoczyjeva iskala ta uspeh, katerega nikoli ni mogla doseči. Sedaj se ji je posrečilo in pravici na ljubo moramo priznati, da si je Madžarka zmago popolnoma zaslužila.

Skoraj že priletna madžarska igralka je pokazala prijetno in včasih tudi odlično igro in večkrat je skušala, pa čeprav se ji ni vedno posrečilo, rešiti stanje v svojo korist z igro ob mreži.

Končni rezultat je: Kormoczy (Madžarska) - Haydon (Vel. Britanija) 6:4, 4:6, 6:1.

Polfinalno srečanje med moškimi se je zaključilo v korist Američana Mc Kaya, ki je odpravil Italijana Merla s 7:9, 6:2, 6:4, 6:0.

V prvem setu je Merlo spravil večkrat svojega nasprotnika v zadrego predvsem s servisom. Američan je sicer odgovarjal in igral z mreže, toda to ga je drago stalo. Večkrat ga je Merlo presenetil, zaradi česar se je prvi set zaključil v korist Italijana.

V drugi igri se je stanje popolnoma spremenilo. Američan je bil bolj previden in ko je spoznal, da hoče Merlo izrabiti drugo igro bolj za početek kot za borbo, je sprožil napad za napadom, s katerim je spravil nasprotnika v zadrego. Merlo se mu je sicer upiral, vendar ni mogel preprečiti, da bi se drugi set končal v korist Mc Kaya. Pro premoru je Američan prešel v napad, s katerim si je zagotovil prednost, ki jo italijanski prvak nikakor ni mogel več nadoknaditi. Italijan ni bil več gotov svojih predložkov, medtem ko je Američan vidno napredoval, kar dokazuje rezultat zadnjega seta, ko ni Merlo mogel doseči niti ene same točke. S to zmago je Mac Kay prišel v finale in se bo jutri srečal s čilskim igralcem Ayalo, ki je že lani zmagal na istem prvenstvu. Izvedenci trde, da je Američan povsem zaslužil zmago nad Merlom, ker je dokazal, da je na tem turnirju brez dvoma najboljši in najpopolnejši igralec.

Proti vsakemu pričakovanju še ni znan prvak v igri parov v moški konkurenci. Srečanje med italijanskim parom Pietrangeli-Sirola in avstralsko dvojico Fraser-Emerson so morali zaradi teme prekiniti in to po dolgi tekmi. Ob prekinitvi je bil rezultat srečanja sledeč: 3:6, 7:5, 7:5, 2:6, 11:11. Kot se vidi je bilo stanje izenačeno. Žal italijanski par ne bo mogel nadaljevati srečanja, ker mora jutri odpotovati v Budimpešto, kjer ga čaka polfinalna tekma evropske cone za Davisov pokal.

Pietrangeli (zgoraj) in Sirola (spodaj) sta morala v izenačenem položaju prekiniti srečanje z avstralskim parom Emerson—Fraser

Svetovno prvenstvo v hokeju na kotalkah

Zmaga italijanskega moštva nad francosko reprezentanco

Španija vodi v splošni lestvici

MADRID, 9. — Danes se je nadaljevalo svetovno prvenstvo v hokeju na kotalkah. Italijani so prvič zabeležili zmago nad Francijo s 6-0. Od sodelujočih držav je Španija najboljša, ker je do sedaj zabeležila same zmage. Včeraj je brez posebnih težav odpravila Francijo, ki je morala danes podleči tudi italijanski reprezentanci.

Italijani so kaj slabo startali v tem prvenstvu. V ponedeljek so klonili, pa čeprav le za razliko 1 gola Argentincem. Danes pa so se na srečo nekoliko opomogli z jasno zmago nad Francijo, katero so premagali 6-0.

Ostali rezultati današnjega kola svetovnega prvenstva so sledeči:

Holandska-Belgija	3-1 (1-1)
V. Britanija-Nemčija	5-1 (2-0)
Portugalska-ZAR	14-0 (8-0)
Španija-Argentina	3-1

V nadaljevanju prvenstva je Italija premagala tudi reprezentanco Združene arabske republike s 7-2, medtem ko je Argentina odpravila Belgijo s 3-2.

—«»—

KOLESARSKE DIRKE

Po Španiji

LOGRONO, 10. — V 12. etapi kolesarske dirke po Španiji je zmagal Španec Galdeano, ki je privozil na cilj pred Belgijcem De Cabooterjem in njegovim soborodnjakom Sweeckom. Vrstni red na cilju včerajšnje 179 km dolge etape Pamplona - Logrono je sledeč:

1. Galdeano (Sp.) 4.38'33"
2. De Cabooter (Bel.) 4.38'43"
3. Sweeck (Bel.) 4.38'43"
4. Mas (Sp.) 4.38'45"
5. Segu (Sp.) 4.52'42"
6. Abate (Fr.) 4.56'57"
7. Iturat (Sp.) 5.02'50"
8. De Mulder (Bel.)
9. Bertran (Sp.)
10. Seynaevz (Bel.).

Belgijec Desmet vodi še vedno v splošni lestvici.

Splošna lestvica je sledeča:

1. **Desmet (Bel.) 71.05'42"**
2. **Pacheco (Sp.) 71.08'38"**
3. **Demulder (Bel.) 71.16'22"**
4. **Mas (Sp.) 71.18'57"**
5. **Karmany (Sp.) 71.20'01"**
6. **Botella (Sp.) 71.24'26"**
7. **Jimenez Q. (Sp.) 71.24'33"**
8. **Manzaneque (Sp.) 71.26'03"**
9. **Azpuru (Sp.) 71.28'50"**
10. **De Cabooter (B.) 71.30'49"**
17. **Assirelli (It.) 71.42'02"**
18. **Moser (It.) 71.42'30"**
21. **Guardaglini (It.) 71.45'37"**
27. **Gaul (Luks.) 71.56'47"**
28. **Bahamontes (Sp.) 71.57'11"**
37. **Fornara (It.) 72.12'51".**

Praga - Varšava - Berlin

POZNANJ, 10. — Nemec Weissleder je zmagal tudi v 8. etapi diletantske kolesarske dirke Varšava — Poznanj (177 km), s čimer si je obdržal predvodstvo v skupni lestvici. Nemec je prevozil progo v 3 urah 51'10".

* * *

HEERENVEEN, 10. — V prvi etapi kolesarske dirke po Holandski je zmagal Belgijec Baens, ki je prevozil 231 km dolgo progo med Amsterdamom in Heerenveenom v 5 urah 58'31".

Vrstni red današnje etape je sledeč:

1. Baens (Bel.) 5.58'31"
2. Kersten (Hol.)
3. Van Der Steen (Hol.)
32. Cioni (It.) 6.14'14"
35. Bernardelli (It.) 6.14'35"
36. Cataneo (It.) 6.14'57"
44. Mori (It.)
45. Guerrini (It.)

BOKS

NEW YORK, 10. — Kot poroča «Daily News» je radijska družba «American Broadcasting corporation» plačala za prenos boksarskega srečanja med Ingemarjem Johanssonom in Floydom Pattersonom nič manj kot 250.000 dolarjev (približno 155 milijonov lir). Kot je znano, bo srečanje, ki bo 20. junija letos, veljalo za naslov svetovnega prvaka.

* * *

SWANSEA, 10. — Komaj 22 let stari Brian Curvis je premagal po točkah v 15. rundi prvaka britanskega imperija v srednjelahki kategoriji George Barnesa (Avstralija). S to zmago je Curvis postal novi prvak v tej skupini.

Priprave telovadcev za olimpiado

Italijane čakata mednarodni tekmi s Švico in Jugoslavijo

S Švico se bodo pomerili 26. t. m., z Jugoslavijo pa 11. in 12. junija

RIM, 10. — Predolimpijske priprave italijanskih orodnih telovadcev se nadaljujejo brez prestanka. Na sporedu so ne le treningi, temveč tudi dvoboji, kjer pride priprava še bolj do izraza.

1. maja se je zaključil prvi del skupnega treninga, ki je bil v prestolnici. 8. istega meseca so se telovadci ponovno zbrali in se bodo pripravljali tokrat za dvoboj s Švico, ki bo v Montreuxu. Od 15. do 20. maja bodo pospešili priprave in končno bodo Italijani odšli z letalom v Luzerno, kjer bodo ostali, vedno seveda na skupnem treningu, do 26. Od tam se bodo preselili v Montreux, kjer bo mednarodno srečanje.

Po tem dvoboju se bodo telovadci ponovno vrnili v Luzerno, kjer bodo izpopolnili vaje in se pripravljali za drugi dvoboj, ki jih čaka od 11. do 12. junija v Beogradu, kjer bodo imeli pred seboj najboljše jugoslovanske telovadce. Trening v Švici bodo Italijani zaključili 8. junija, ko se bodo odpeljali v Beograd.

Italijanska telovadna zveza je že določila telovadce, ki bodo oblekli državno majico. Ti so: Pasquale Carminucci, Giovanni Carminucci, Arrigo Carnoli, Franco Ghezzi, Martino Ghezzi, Gianfranco Marzolla, Franco Menicrelli, Franco Polmonari in Angelo Vicardi. Ni izključeno, da bo odpotoval v Švico tudi Riccardo Agabio.

NOGOMET

KOPENHAGEN, 10. — V prijateljski tekmi, ki je bila v prisotnosti rekordnega števila gledalcev (52.000), je Brazilija premagala Dansko s 4:3. Prvi polčas se je končal neodločeno 2:2.

Gole so dosegli Quarentinha (2), Pele in Chinezinho za Brazilijo ter Nielsen (2) in Enoksen za Dansko.

—«»—

MODERNI PETEROBOJ

Zmaga Švedske med pozamezniki in med ekipami

RIM, 10. — II. mednarodni miting v modernem peteroboju se je zaključil z zmago Švedske tako med posamezniki kot med ekipami.

V zadnjem tekmovanju — tek čez drn in strn — je zmagal Španec Olondra, vendar si s tem ni dosti izboljšal položaja v skupni lestvici. V tej je Šved Ericksson izpodril Finca Lindemana s prvega mesta in se tem zmagal med posamezniki. Eriksson si je nabral 4.963 točk, Lindeman pa jih je ob zaključku tekmovanja imel 30 manj. Tretje mesto je pripadlo Italijanu Giunti, četrto pa Facchiniju. Na peto mesto se je plasiral Finec Mannonen.

Končno ekipna lestvica pa je sledeča:

1. Švedska — 13.949 točk
2. Finska — 13.852
3. Italija A — 13.418
4. Italija B — 130.17
5. Avstrija — 12.481
6. Španija — 10.000

—«»—

PRED SPORAZUMOM

Olimpiada tudi v Evroviziji?

RIM, 10. — Delegacija evropske zveze za radiodifuzijo in mednarodne televizijske zveze se je sestala včeraj in danes s predstavniki prireditvenega odbora rimskih olimpijskih iger. Obe stranki sta se po izmenjavi misli o televizijskem prenosu olimpiade domenili, da bosta nadaljevali pogajanja za dokončni sporazum v maju letos.

—«»—

Danes v Londonu Anglija - Jugoslavija

LONDON, 10. — Jugoslovanska nogometna reprezentanca, bo jutri v tekmi proti Angliji nastopila v naslednji postavi: Soškič; Durković, Jusufi; Žanetič, Zebec, Perušič, Lipušinović, Jerković, Sekularac, Gajić in Kostić. Nogometno tekmo bosta prenašala tudi jugoslovanski radio in televizija. Televizijski prenos se bo pričel okrog 15.15, radio pa ob 15.45.

Danes bo Evrovizija prenašala iz Londona drugi polčas nogometne tekme med angleško in jugoslovansko reprezentanco. Prenos se bo začel ob 15.40.

CIRIL KOSMAČ

POMLADNI DAN

39.

Ded je vsako jutro vstajal ob treh, poleti in pozimi. Nekaj dni pred iztekom očetovega dopusta pa ni bilo slišati po hiši njegovega glasnega žebranja. Ko je mama ob šestih vstala, je stopila k njemu. Takoj se je vrnila in povedala očetu, da ded leži in pravi, «da bo šel». Oče se je takoj dvignil. Skobacal sem se iz postelje, odcepetal za njim in obstal na pragu.

— Po zdravnika pošljem, — je oče govoril dedu.

Že me je dvignilo na prste, da bom pri prvem očetovem namigu skočil v Pekni dom po hudega Madžara. Toda ded je zmajal z glavo ter s šibkim, toda odločnim glasom rekel:

— Zdravnik me ni še nikoli videl, pa me tudi zdaj ne bo... Po gospoda pošlji!...

Obul sem se in sem šel po gospoda. Hitel sem v hrib, da sem bil pošteno potan, ko sem prišel do župnišča. Potrkal sem, potrkal drugič in tretjič, a ker se ni nihče oglasil, sem se obesil na ogromno železno kljuko in odpahnil težka vrata. Pred mamo je zazijala znana dolga, temačna, tlakovana veža. Zaprl sem vrata in plašno obstal. Iz kuhinje, ki je bila na drugem koncu, je grmel srditi bas gospoda župnika in ostro praščanje hudobne kuharice.

— Tepeta se, — sem vztrepetal, ker sem vedel, da je župnik pijanec in da se večkrat pretepa s svojo mogočno Zano, ki je imela na glavi trojni svitek črnih las, kakor pokojna cesarica Elizabeta, ki jo je s pilo zabodel v hrbet tisti strašni Lah Luigi Luccheni. Čakal sem in čakal, da se bodo vrata odprla. Bal sem se župnika in Zane, posebno zdaj, ker sta bila gotovo oba razjarjena. Toda misel, da lahko ded medtem umre, me je opogumila. Junaško sem stopil po hodniku in junaško odprl vrata v kuhinjo. Obstrmel sem kakor ukopan. Župnik je stal pri štedilniku. Bil je v samih hlačah in srajci. Grabil je Zano, ki je bila tudi v sami srajci, za dolge, razpuščene lase in jo tiščal k sebi, Zana pa je divje stresala glavo, praskala po zraku z zakrivljenimi prsti in sikala kakor kača:

— Svinja!... Svinja!... Svinja!...

— H-h-hvaljen Jezus!... sem zastokal od samega strahu in povesil oči, kajti vest mi je takoj povedala, da gledam nekaj takšnega, česar nikakor ne bi smel videti.

Župnik je spustil kuharico, ki je kriknila, se z obema rokama zgrabila za odpeto srajco na mogočnih prsih ter se tako divje zakadila mimo mene, da me je vrgla na tla. Ko sem se pobral, je župnik razkoračeno stal pred mano in si tlačil srajco za hlače. Bil sem tako začuden in prestrašen, da beseda ni šla iz mene. Še nikdar nisem videl župnika brez talarja, zato sem zdaj kakor začaran buljil v razporek njegove odpete srajce, iz katere je silila gosta, zasvedrana siva dlaka, za las podobna žimi, ki je doma gledala iz moje preperele žimnice.

— No, ali si požrl jezik? — je zahreščal župnik, da sem se zlecnil.

— Hvaljen Jezus!... — sem ponovil.

— Na veke. Kaj pa bo?

— Ded bo šel. — sem zahlipal.

— Kam? — je jezno zatulil župnik in začudeno izbuljil oči.

— Umrl bo...

— Umrl? — se je pomiril župnik. — Ali je sam rekel, da bo umrl?

— Sa-am!... — sem spet zahlipal.

— No, potem bo že res. Andrejc ne laže — je pritrdil župnik in si počasi z debelimi prsti zapenjal srajco na kosmatih prsih. — Kar pojdi domov in povej, da takoj pridem. Nato je stopil korak bliže, me s palcem in kazalcem vščipnil za uho, trdo kakor s kleščami, ter z grozljivim glasom rekel: — Če boš le besedo črhnil o tem, kar si videl v tej kuhinji, te bo gospod bog kaznoval s tako negnusno boleznijo, da ti bodo oči iztekle... da ti bo odpadel nos... in ušesa... skratka, segnil boš pri živem telesu...

— Ne, ne bom ne! Ne bom črhnil!... — sem zatrjeval skozi solzne oči.

— No, pa pojdi, — je rekel župnik in me izpustil.

Pred župniščem sem se oddahnil, si obrisal solze in globoko zajel mrzli zrak. Nato sem sklenil, da o tem, kar sem videl, niti misliti ne smem, in sem zdirjal po strmem klancu v dolino.

Župnik je res kmalu prišel. Vsi smo se umaknili iz izbe, da bi se ded lahko spovedal. Ko smo molče sedeli v kuhinji, smo opazili, da ni mlajšega bratca. Začeli smo ga iskati vsepovsodi, a še preden smo ga našli, nas je cerkovnik Štefe poklical nazaj v izbo. Pokleknili smo pri vratih v dedovo sobo, sklonili glave in poslušali enakomerne župnikove latinske molitve. Klečal sem zraven mame in sem nekajkrat opazil, da daje z roko nekakšna znamenja. Ozrl sem se in zagledal bratčevo kodrasto, črno glavo, ki je med ogromnimi župnikovimi škornji kukala izpod dedove postelje. Mama si je položila prst na usta, bratec jo je razumel in ubogal: nepremično in molče je obstal na vseh štirih.

Ko je župnik končal svoj opravek, se ni več zmenil za deda. Sedel je k mizi, pojedel dve ocvrti jajci, edini, ki sta bili pri hiši, kajti vojaki so nam že zdavnaj pokradli skoraj vse kokoši. Gledal sem ga samo iz veže. Bal sem se ga še, a spoštoval ga nisem več. Ko je pojedel, je pospravil plačilo v žep in šel.

Mama in oče pa sta stopila k dedu in ga začela spraševati, če bi kaj jedel.

— Krompirjevo polento... — je zamrmral ded.

Mama mu je takoj pripravila krožnik zmečkanega krompirja. Ded se je hotel dvigniti z lastnimi močmi, a jih ni bilo več dovolj. Oče ga je moral podpreti in mu položiti blazino pod hrbet. Bil je zelo dolg in tenak. S tresočo se roko je počasi dvigal leseno žlico k ustom. Glava mu je včasih zaklincala, kakor bi se mu vrat zmehčal. Večkrat je zamižal. Usihal je. Ko je pojedel in ga je oče spet polegel, je vprašal:

— Katerega pa smo?

— Enaindvajsetega januarja.

— Aaa.. tako — je zamrmral ded. — Sv. Neža mi bo torej odprla vrata...

— Oh, kaj le govorite!... — je rekel oče in mu popravil odejo.

— No, no... sin... že vem... — je vzdihnil in se obrnil v steno. To so bile njegove zadnje besede. Še tisto popoldne je usahnil.

Mama in oče sta začela pripravljati mrtvaški oder, jaz pa sem moral spet na pot. Zdaj sem tako trdo udaril po vratih župnišča, da mi je župnik kmalu odprl.

— Šel je!... — sem zajokal. — In mama prosi, če bi zvonili z vsemi tremi.

— Kako z vsemi tremi? — se je zavzel župnik. — Mar tvoja mama ne ve, da nam je vojska pobrala srednjega in velikega?

— O, ve!... — sem zahlipal.

Župnik se je široko zakrohotal in me nato povabil v kuhinjo. Strahotno se mi je upiralo, a odbiti se nisem upal. Tudi Zana me je prijazno sprejela. Posadila me je za pogrnjeno mizo, mi nalila veliko skodelo bele kave s smetano in mi odrezala otep belega kruha. Vse se mi je skoraj gabilo, a vendar sem se premagal in vgriznil v kruh.

(Nadaljevanje sledi)